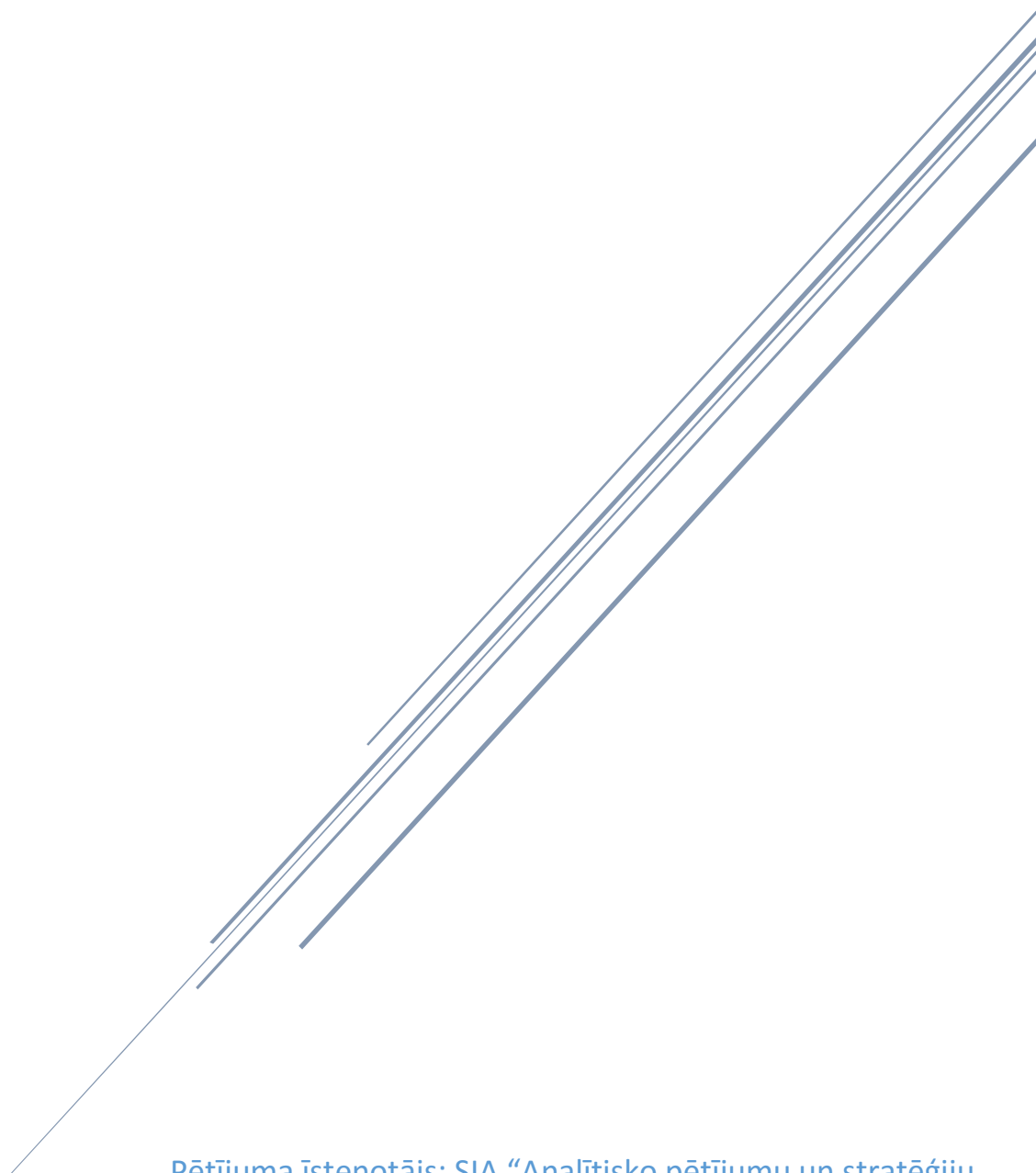

JAUNATNES POLITIKAS MONITORINGS 2015

Pētījuma rezultātu ziņojums

Pētījuma īstenotājs: SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju
laboratorija”
Rīga, 2015

Saturs

1.	IEVADS	2
2.	PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA	3
3.	PĒTĪJUMA ANALĪTISKS KOPSAVILKUMS	4
4.	PĒTĪJUMA REZULTĀTI GRAFIKOS.....	13
4.1.	Statistikas dati par jauniešiem Latvijā	13
4.2.	Apmierinātība ar savu dzīvi	17
4.3.	Jauniešiem aktuālākie jautājumi un problēmas.....	19
4.4.	Līdzdalība aktivitātēs	23
4.5.	Brīvā laika pavadīšanas iespējas	28
4.6.	Brīvprātīgā darba aktivitātes.....	29
4.7.	Iespējas ietekmēt lēmumus	30
4.8.	Uzņēmējdarbības orientācija	31
4.9.	Karjeras konsultāciju izmantošana	31
4.10.	Uzticēšanās institūcijām.....	32
4.11.	Izmantotie informācijas kanāli.....	33
5.	PIELIKUMI	36
5.1.	Aptaujas anketa	36
5.2.	Pētījuma anotācija	38

1. IEVADS

Pierādījumos balstītas politikas veidošana ir viens no būtiskiem faktoriem, kas nodrošina tās sekmīgumu. Jaunatnes politika Latvijā attīstījusies nevienmērīgi un sekojoši arī datu un informācijas ievākšana un analīze notikusi ar mainīgām sekmēm. Tai pat laikā jāuzsver - atšķirībā no daudzām citām politikas jomām, jaunatnes politikā jau kopš 2008. gada tiek veikts regulārs tās monitoringa pētījums par jauniešu dzīves kvalitāti, iesaistīšanos brīvprātīgajā darbā, jaunatnes organizāciju darbībā, piekļuvi jauniešiem aktuālai informācijai u.c. jaunatnes politikas aspektiem. Tas dod iespēju vērtēt īstenotās politikas sekmīgumu kā īstermiņā, tā vidējā un ilgtermiņā, jo mērījumi notiek pēc līdzīgas metodoloģijas un instrumentārija.

2013. gada rudenī tika izdots rakstu krājums "Jaunieši Latvijā. Aktivitāte, mobilitāte, līdzdalība. 2008-2013", kurā apkopoti piecu gadu laikā veikto jaunatnes pētījumu nozīmīgākie secinājumi, sniedzot gan to tematikas kontekstuālu analīzi Eiropas Savienības Jaunatnes stratēģijas tēmu aspektā, gan arī salīdzinot Latvijas un citu Eiropas Savienības dalībvalstu jauniešu portretējumu. 2014. gadā, savukārt, tika veikta monitoringa metodoloģijas izvērtēšana un aktualizācija, definējot būtiskākās līdz šim novērojamās nepilnības un to novēršanas iespējas. 2015. gadā īstenotais monitoringa pētījums tiek veikts saskaņā ar minētā izvērtējuma ietvaros izstrādāto pētniecisko metodoloģiju un aptaujas instrumentāriju, tādējādi ieviešot vienotu metodoloģiju visiem turpmākajiem jaunatnes politikas monitoringa pētījumiem un nodrošinot mērījumu sasaisti ar Jaunatnes politikas pamatnostādnēm 2015.–2020. gadam (dokuments šobrīd saskaņošanas procesā).

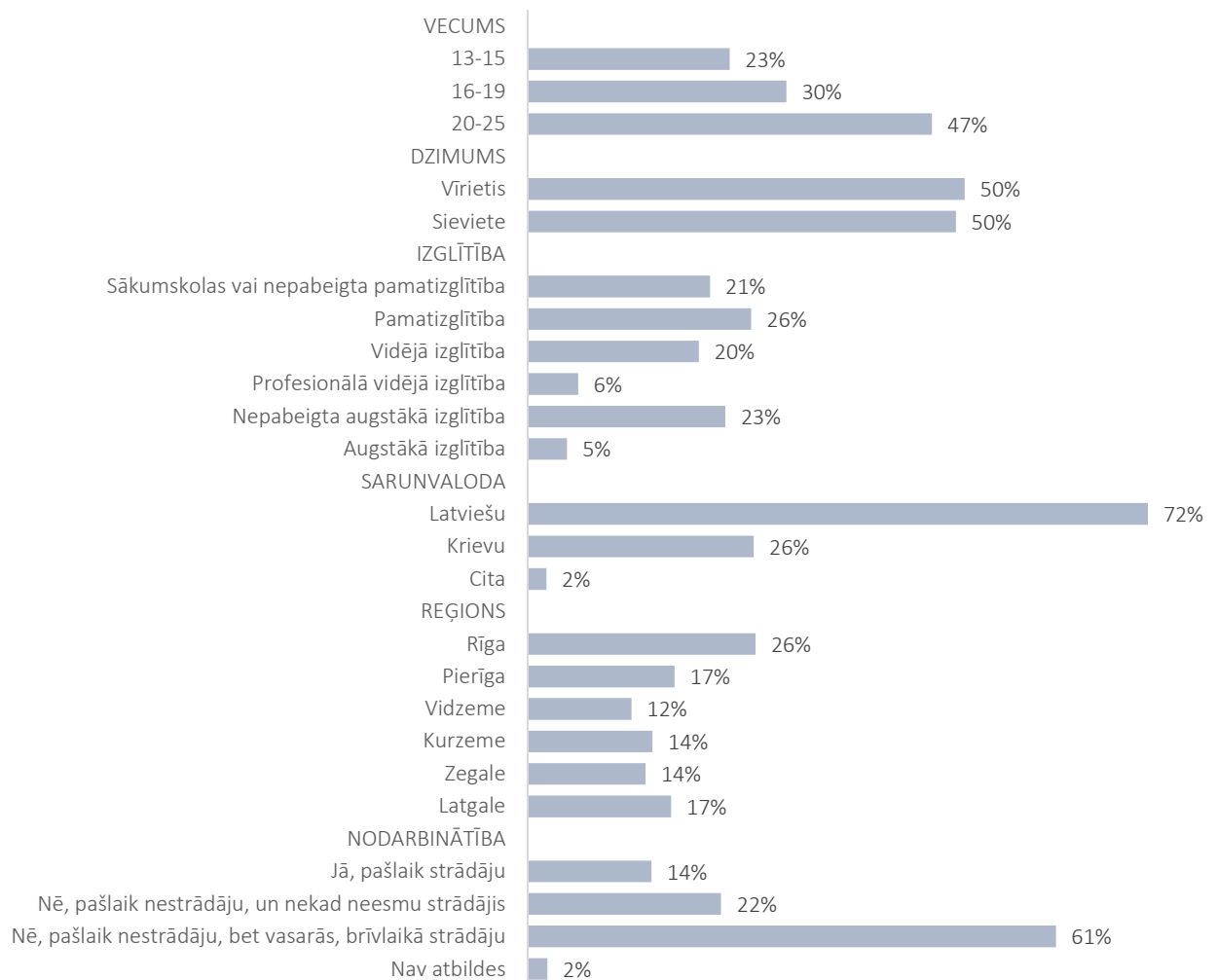
Dotajā ziņojumā apkopoti jaunatnes politikas monitoringa 2015. gada aptaujas rezultāti, sniegts to salīdzinājums ar iepriekš veiktajiem mērījumiem (kur iespējams), kā arī iekļauta būtiskākā statistiskā informācija par jauniešiem Latvijā un Latvijas jauniešu statistisks un socioloģisks salīdzinājums ar citu Eiropas Savienības valstu jauniešiem (balstoties jaunākajā EUROSTAT izvērtējumā).

2. PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA

Mērķa grupa:	Latvijā dzīvojošie jaunieši vecumā no 13 līdz 25 gadiem.
Respondentu skaits mērķa grupā:	1006 <i>Respondentu sociāli demogrāfisko raksturojumu skatīt attēlā zemāk.</i>
Pētījuma norises laiks:	2015. gada 27. oktobris – 16. decembris
Pētījuma lauka darba norises laiks:	2015. gada 2. novembris – 2. decembris
Aptaujas metodes:	Pašreizpildāmās anketas (PAPI), aptauju organizējot sadarbībā ar vispārizglītojošām skolām, arodskolām un augstskolām.
Izlases metode:	Nejauša - kvotu izlase (pēc dzimuma, vecuma, iegūtās izglītības, nodarbinātības sektora, pilsonības, reģiona, teritoriālās pārstāvniecības).

Attēls 1. Jauniešu aptaujas respondentu sociāli demogrāfiskais profils

Bāze: visi respondenti, n=1006.

3. PĒTĪJUMA ANALĪTISKS KOPSAVILKUMS

Jauniešu statistisks raksturojums

Pēdējo 25 gadu laikā jauniešu skaits Latvijā kopumā ir dramatiski samazinājies - ja 1990. gadā Latvijā bija 480 600 iedzīvotāju vecumā no 13 līdz 25 gadiem, tad 2015. gadā jauniešu skaits ir vairs tikai 276 817. Pēdējo trīs gadu laikā jauniešu skaits ik gadu samazinās par aptuveni 15 000 (salīdzinājumam - Kuldīgā ir aptuveni 12 000 iedzīvotāju, Cēsīs – 17 000, Talsos – 10 000). Tai pat laikā jauniešu īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā būtiski nemainās, jo samazinās arī Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju skaits - pēdējo trīs gadu laikā jauniešu īpatsvars sabiedrībā kopumā bijis 14%-15%. Ilgākā laika periodā gan novērojams, ka samazinājies jauniešu īpatsvars iedzīvotāju vidū - ja 2003.-2006. gadā tas bijis 20%, tad pēdējos gados vairs tikai 15% līmenī. Tas norāda uz sabiedrības novecošanās tendencēm.

Pēdējo piecu gadu laika periodā jauniešu skaits Latvijā kopumā samazinājies par 20%. Visbūtiskāk tas krities Rīgas reģionā (-25%), bet salīdzinoši mazāk - Pierīgā (-16%). Vērtējot jauniešu skaita izmaiņas pēdējo 15 gadu laika periodā republikas pilsētās, novērojams, ka visās deviņās nacionālas nozīmes pilsētās jauniešu skaits samazinājies par ne mazāk kā 1/3. Visbūtiskāko jauniešu skaita kritumu piedzīvojušas - Daugavpils (-50%), Rēzekne (-50%), Rīga (-46%) un Jūrmala (-42%) -, bet salīdzinoši mazāk - Valmiera (-33%) un Jelgava (-34%).

Kopumā Latvijas jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem vidū 72% ir latviešu, 20% - krievi, un pēdējo trīs gadu laikā latviešu īpatsvars ir nedaudz (+2%) palielinājies.

Aptuveni 1% Latvijā pastāvīgi dzīvojošo jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem ir dzimuši ārvalstīs. Šādu jauniešu īpatsvars jauniešu kopskaitā pēdējo astoņu gadu laikā ir samazinājies no 3% līdz 1%.

Apmierinātība ar savu dzīvi

Kopumā absolūtais vairākums jauniešu ir apmierināti ar savu dzīvi - 31% 10 punktu skalā sniedz vērtējumus 9 vai 10 un vēl 43% - 7 vai 8. Tādu jauniešu, kuri ir drīzāk vai pilnībā neapmierināti ar savu dzīvi, ir tikai 7%. Sociāli demogrāfiskā griezumā novērojams, ka ar dzīvi apmierinātāki ir gados jaunāki jaunieši - ja 20-25 gadīgo vidū 24% savu apmierinātību vērtē ar 9 vai 10 punktiem, tad 13-15 gadīgo vidū šādu vērtējumu sniedz 46%. Tāpat novērojams, ka salīdzinoši apmierinātākas ar savu dzīvi ir sievietes (kopumā 78%, kamēr vīriešu vidū - 70%). Savukārt ikdienas sarunvalodas mērķa grupās kopējie apmierinātības rādītāji ir līdzīgi, bet izteikti atšķiras galēji pozitīvos novērtējumus sniegušo īpatsvars - ja latviešu sarunvalodas mērķa grupā 28% jauniešu novērtē, ka ir pilnībā apmierināti ar savu dzīvi, tad krievu sarunvalodas mērķa grupā šādu jauniešu ir kopumā 37%.

Kā galvenie iemesli nepilnīgai apmierinātībai ar savu dzīvi salīdzinoši biežāk tiek identificēti divi - finanšu trūkums (12%) un laika trūkums (10%). Biežāk kā citi iemesli tiek minēti arī tādi, kā grūtības atrast darbu (7%), nespēja piepildīt savus mērķus un ieceres (7%), pārāk liela slodze mācībās (6%).

Tie jaunieši, kuri pauduši zemāku vērtējumu par apmierinātību ar savu dzīvi, salīdzinoši biežāk novērtējuši, ka pēc 10 gadiem dzīvos citur, nekā šobrīd, un biežāk - citā valstī. Kopumā to, ka pēc 10 gadiem dzīvos ārpus Latvijas, apgalvo 25% jauniešu. Būtiski uzsvērt, ka visaugstākais šādu jauniešu īpatsvars ir tieši gados jaunāko vidū - vairāk kā katrs trešais (36%) jaunietis vecumā no 13 līdz 15 gadiem domā, ka pēc 10 gadiem dzīvos ārpus Latvijas, kamēr 20-25 gadīgo vidū šādu atbildi sniedz 17%. Tāpat novērojams, ka biežāk pārcelties gatavi krievu valodā runājošie - šajā mērķa grupā kopumā 38% apgalvo, ka dzīvos ārpus Latvijas, kamēr latviešu sarunvalodas mērķa grupā - 19%. Kā konkrētas valstis biežāk tiek minētas - Lielbritānija (6%), ASV (4%) un Krievija (3%).

Jauniešiem aktuālākie jautājumi un problēmas

Brīvā laika pavadīšanas iespēju trūkums (17%), alkohols (13%) un bezdarbs, grūtības atrast darbu (13%) - tās ir trīs visbiežāk nosauktās atbildes, kad jauniešiem vaicā, kas ir būtiskākās problēmas viņu vienaudžiem konkrētajā pagastā vai pilsētā. Tāpat kā problēmas tiek nosauktas - smēķēšana (8%), motivācijas trūkums (5%), bezdarbība (4%), narkotikas (4%), slinkums (3%). Ar šīm atbildēm lielā mērā sasauca arī jauniešu atbildes uz jautājumu par to, kas ir galvenie jautājumi, kurus Latvijas valdībai būtu jārisina jauniešu sfērā - jauniešu nodarbinātība un prakses iespējas (34%), izglītības sistēmas uzlabošana (18%), brīvā laika pavadīšanas iespējas (17%), jauniešu atkarības (14%). Kopumā visi šie identificētie problēmjautājumi ļauj apgalvot, ka jauniešu vidū aktuālākās tēmas ir - veselīgs dzīvesveids, izglītības kvalitāte, nodarbinātība, kā arī jauniešu motivācija aktivitātēm un līdzdalībai.

Jauniešiem būtiskāko problēmu aspektā iezīmējas izteiktas atšķirības sociāli demogrāfiskajās grupās:

- 13-15 gadīgo vidū kā problēma visbiežāk tiek minēta smēķēšana (uz to norāda kopumā 19% jauniešu šajā vecuma grupā), kā arī alkohola lietošana (14%), 16-19 gadīgie visbiežāk norāda uz brīvā laika pavadīšanas iespēju trūkumu (16%) un alkohola lietošanu (16%), savukārt 20-25 gadīgie - uz brīvā laika pavadīšanas iespēju trūkumu (23%) un bezdarbu, grūtībām atrast darbu (21%); jāuzsver arī, ka tādas problēmas kā jauniešu motivācijas un aktivitātes trūkums minēšanas biežums pieaug līdz ar vecuma grupu - ja 13-15 gadīgo vidū to min 2%, tad 20-25 gadīgo vidū jau 6%.
- Meiteņu salīdzinoši biežāk kā zēnu vidū kā problēmas tiek nosauktas - alkohols (attiecīgi - 15% un 12%), smēķēšana (9% un 7%), motivācijas un intereses trūkums (6% un 3%).

- Latviešu valodā ikdienā runājošo vidū izteikti biežāk kā krievu valodā runājošo vidū kā problēma tiek minēts brīvā laika pavadīšanas iespēju trūkums (attiecīgi - 20% un 10%), savukārt izteikti retāk - alkohola lietošana (11% un 19%), smēķēšana (7% un 13%), narkotikas (3% un 6%).

Šie dati liecina, ka jaunieši nav viendabīga mērķa grupa un tajā pastāv izteikta iekšējā strukturizācija gan pēc vecuma, gan dzimuma, gan tautības u.c. parametriem, kas, savukārt, norāda uz nepieciešamību atbilstoši strukturēt arī darbu ar jaunatni un jaunatnes politikas aktivitātes.

Līdzdalība aktivitātēs

Kultūras un izklaides, kā arī interešu aktivitātes ir tās, kur jaunieši pēdējā gada laikā ir piedalījušies visbiežāk - attiecīgi kopumā 89% un 74% jauniešu tādās ir piedalījušies vismaz reizi. Tāpat lielākā daļa jauniešu ir piedalījušies skolas aktivitātēs (72%) un sabiedriskās un sociālās aktivitātēs (66%). Savukārt pasīvāki jaunieši ir politiskās aktivitātēs - tādās dalību ņēmis vien katrs piektais jauniešs. Vērtējot izmaiņas pēdējo piecu gadu laikā, novērojams, ka pieaugusi jauniešu līdzdalība sabiedriskās un sociālās aktivitātēs (+12%), skolas (+10%) un interešu (+9%) aktivitātēs, bet samazinājusies - politiskās aktivitātēs (-9%).

Analizējot datus par jauniešu iesaisti konkrētās aktivitātēs, novērojams, ka visvairāk jauniešu piedalās skolas pasākumos (78%), vides sakopšanas talkās (61%) un interešu pulciņos (60%). Tāpat salīdzinoši bieži jaunieši ņem dalību labdarības pasākumos (44%) un jaunatnes organizācijās (33%). Katrs piektais jauniešs ir bijis iesaistīts NVO, kā arī skolēnu vai studentu pašpārvaldē. Savukārt ES strukturētā dialoga konsultācijās un politiskajās partijās iesaistīto īpatsvars nepārsniedz 3%. Šeit gan jāuzsver - dotajā aspektā netika mērīta līdzdalības intensitāte (regularitāte vai biežums), bet gan tikai līdzdalības fakts (ir vai nav jauniešs vismaz reizi gadā konkrētajās aktivitātēs bijis iesaistīts kā dalībnieks) - tādēļ šie dati vairāk rāda iesaistīto jauniešu īpatsvaru, nevis aktivitāti līdzdalībā.

Līdzdalībā aktīvāki ir 13-15 gadīgie (24% šajā mērķa grupā ir piedalījušies vismaz 5 no anketā iekļautajām 9 aktivitātēm) un meitenes (27%), savukārt ikdienas sarunvalodas mērķa grupās atšķirības nav novērojamas.

Brīvā laika pavadīšanas iespējas

Lai gan vairākums - 71% - jauniešu novērtē, ka viņiem ir lielas vai visas iespējas pavadīt brīvo laiku tā, kā viņi to vēlas, salīdzinoši liels - 29% - ir arī to īpatsvars, kuri sniedz negatīvus vērtējumus. Lielāks negatīvo vērtējumu īpatsvars novērojams meiteņu (34%) un krievu sarunvalodas (34%) mērķa grupās. Tai pat

laikā ar brīvā laika pavadīšanas iespējām neapmierinātie 33% gadījumu nav varējuši nosaukt, kādas tieši iespējas vēlētos. Katrs piektais minējis sporta aktivitātes, katrs desmitais - vairāk laika pavadīt ar ģimeni un draugiem, nedaudz retāk - ceļošanu un ekskursijas.

Brīvprātīgā darba aktivitātes

Pēdējo četru gadu laikā ir pieaugusi jauniešu iesaiste brīvprātīgajā darbā - ja 2011.gadā kopumā 56% jauniešu bija veikuši brīvprātīgo darbu vismaz reizi gadā, tad šogad šādu jauniešu ir jau 61%. Aktīvāki brīvprātīgā darba veikšanā ir 13-15 gadīgie (76%) un krievu valodā ikdienā runājošie (70%).

Iespējas ietekmēt lēmumus

Par savām iespējām ietekmēt lēmumus, ko pieņem pašvaldība vai Latvijas valdība, jaunieši ir izteikti skeptiski. Par to, ka ir visas vai lielas iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu pašvaldībā, pārliecināti ir 17% jauniešu, bet, ka ir iespējams ietekmēt Latvijas valdības lēmumus - tikai 6%. Vienlaikus to īpatsvars, kuri uzskata, ka nav nekādu iespēju, ir attiecīgi 35% un 61%. Būtiski uzsvērt, ka negatīvos vērtējumus par iespējām ietekmēt lēmumus, izteikti biežāk pauž tieši 13-15 gadīgie jaunieši.

Šādus novērtējumus, visdrīzāk, iespējams minēt kā pamatojumu jau iepriekš analizētajai jauniešu zemajai interesei par līdzdalību politiskās aktivitātēs. Vienlaikus tas iezīmē arī būtisku komunikācijas un aktivitātes barjeru starp politikas plānotājiem un īstenotājiem un jauniešu mērķa grupu, jauniešiem arvien vairāk distancējoties. Tam var būt būtiskas ilgtermiņa sekas, tādēļ šo noteikti iespējams identificēt kā vēl vienu būtisku izaicinājumu jaunatnes jomā. Kā liecina dati par jauniešu politisko līdzdalību un uzticēšanos institūcijām, tad līdzšinējās aktivitātes nav bijušas pietiekami efektīvas.

Uzņēmējdarbības orientācija

Vērtējot jauniešu vēlmes attiecībā uz savu statusu darba tirgū, novērojams, ka vairākums vēlētos būt uzņēmēji - 63% izvēlētos būt uzņēmēji, kuri dod darbu citām personām, un vēl 8% uzņēmēji, kuri dod darbu sev un savai ģimenei. 16% savukārt izvēlētos būt pašnodarbinātie un strādāt vienu paši individuāli. Un tikai 12% vēlētos būt darba ņēmēji. Sociāli demogrāfisko grupu griezumā izteiktas atšķirības nav novērojamas - meitenes nedaudz biežāk kā zēni izvēlētos būt darba ņēmējas (attiecīgi - 14% un 11%) un arī latviešu valodā ikdienā runājošie nedaudz biežāk kā krievu valodā runājošie izvēlētos būt darba ņēmēji (13% un 10%).

Šie dati liecina, ka Latvijas jauniešu vidū ir izteikti augsta orientācija uz uzņēmējdarbību, tomēr tā nerealizējas praksē. Dotais pētījums nesniedz datus, lai analizētu šādas pretrunas iemeslus, tomēr ļauj

arī šo jautājumu identificēt kā padziļināti izvērtējamu un jaunatnes politikā un darbā ar jaunatni īpaši akcentējamu.

Saistīti ar iepriekš minēto jānorāda, ka tikai 18% jauniešu pēdējā gada laikā ir izmantojuši karjeras konsultācijas, kamēr absolūtais vairākums nav to darījuši. Sociāli demogrāfisko aspektā novērojams, ka nedaudz biežāk to darījuši 16-19 gadīgie (23%) un meitenes (21%).

Jauniešu sociālais kapitāls: uzticēšanās institūcijām

Sociālā kapitāla līmenis ir būtisks determinants gan gatavībai līdzdalībā dažādās aktivitātēs, gan sadarbībai ar citiem vienaudžiem, gan arī politiskajai un sociālajai līdzdalībai. Kopumā Latvijas iedzīvotājiem ir zems sociālā kapitāla jeb uzticēšanās līmenis dažādām institūcijām un arī personām (piemēram, kaimiņiem, pilsētas/pagasta iedzīvotājiem u.tml.), kas, savukārt, ir būtisks traucēklis kopīgu mērķu definēšanā un sasniegšanā.

Kopumā novērojams, ka jaunieši pauž izteiktu uzticēšanos Latvijas armijai (pilnībā uzticas 33% un lielā mērā uzticas - 66%), policijai (16% un 56%), Valsts prezidentam (21% un 51%) un valsts iestādēm (15% un 50%). Tai pat laikā izteikti zemi ir uzticēšanās rādītāji politiskajām partijām (kopumā 48% jauniešu neuzticas), Saeimai (44%), Ministru Prezidentei (41%) un nevalstiskajām organizācijām (35%). Interesanti, ka - lai gan kopumā 35% pauž neuzticēšanos NVO, jauniešu organizācijām neuzticēšanos pauž tikai 22% un uzticēšanos - kopumā 48%. Interesanta ir situācija arī attiecībā uz uzticēšanos baznīcai - pilnīgu uzticēšanos tai pauž 27% jauniešu un tas ir otrs augstākais rādītājs aiz Latvijas armijas, bet tai pašā laikā pilnīgu neuzticēšanos baznīcai pauž 23% jauniešu, sekojoši baznīcu ļaujot identificēt kā visneviennozīmīgāk vērtēto institūciju jauniešu vidū.

Sociāli demogrāfisko mērķa grupu griezumā novērojams, ka jauniešu uzticēšanās dažādām institūcijām būtiski sarūk līdz ar vecuma palielināšanos - piemēram, ja Eiropas Savienībai pilnībā uzticas 31% 13-15 gadīgo, tad 20-25 gadīgo vidū vairs tikai 9%, līdzīgi arī valsts institūciju vērtējumos (attiecīgi 27% un 9%). Tāpat novērojams, ka zēnu vidū sociālā kapitāla līmenis ir izteikti zemāks kā meiteņu vidū. Savukārt sarunvalodas mērķa grupās novērojamas divas būtiskas atšķirības: Latvijas armijai uzticēšanos izteikti biežāk kā krievu valodā pauž latviešu valodā runājošie (attiecīgi 15% un 40%), bet baznīcai uzticēšanos biežāk kā latviešu valodā pauž krievu valodā runājošie (24% un 35%). Interesanti arī, ka krievu sarunvalodā runājošie izteikti biežāk kā latvieši pauž uzticēšanos valsts iestādēm (21% un 12%).

Izmantotie informācijas kanāli

Lūdzot nosaukt tos informācijas kanālus, ko jaunieši ikdienā izmanto informācijas ieguvei par dažādām iespējām izglītībā, brīvajā laikā, nodarbinātībā un citos ar jauniešiem saistītos jautājumos, visbiežāk - 76% gadījumu - tiek minēts, ka šādu informāciju iegūst no draugiem. 64% informāciju iegūst masu medijos, 61% - no vecākiem un 60% - skolā vai augstskolā. Vairāk kā puse jauniešu kā informācijas avotu identificē arī sociālos tīklus internetā (visbiežāk - facebook.com), kā arī interneta ziņu portālu delfi.lv (13%) un e-pastu, ziņu listes (22%). Jaunatnes darbinieki kā informācijas avots tiek minēts tikai 6% gadījumu, bet portāls www.jaunatneslietas.lv - tikai 5% gadījumu.

Sociāli demogrāfisko mērķa grupu griezumā atšķirības nav izteikti lielas. Būtiskākā atšķirību tendence - gados jaunāki jaunieši kā informācijas avotu biežāk norāda vecākus, kamēr gados 'vecāki' jaunieši - sociālos tīklus, masu medijus un draugus.

Jaunieši Latvijā un Eiropas Savienībā

2015. gadā Eiropas Savienība (turpmāk tekstā - ES) sagatavoja detalizētu pārskatu¹ par jauniešiem Eiropas Savienības dalībvalstīs, kur, izmantojot EUROSTAT statistikas datus, padziļināti analizē jauniešu dzīves kvalitāti dažādos tās aspektos. Minētā izdevuma saturs ļauj gūt priekšstatu par jauniešu situācijas līdzībām un atšķirībām Latvijā un citās ES valstīs.

Ir vairākas sociāli demogrāfiskās un sociāli ekonomiskās tendences, kas ir kopīgas lielākai daļai ES valstu. Būtiskākā no tādām – sabiedrības novecošanās un bērnu un jauniešu īpatsvara samazināšanās. 2014. gadā ES kopējais iedzīvotāju skaits bija 507 miljoni, no kuriem tikai 169 miljoni (jeb 33%) bija jaunāki par 30 gadiem. Pie tam – iedzīvotāju, kuri ir vecāki par 65 gadiem, skaits kopš 2004. gada nemainīgi pārsniedz par 15 gadiem jaunāku iedzīvotāju skaitu. Lai gan sabiedrības novecošanās tendences novērojamas visā pasaulē, ES tās ietekmē izteiktāk, un prognozes liecina, ka šādas tendences turpinās attīstīties vēl līdz pat 2050. gadam.

Pēdējo pāris gadu laikā ES arvien samazinājies ģimeņu ar bērniem skaits, vienlaikus pieaugot vienas personas un ģimeņu bez bērniem īpatsvaram – šobrīd tādas veido lielāko daļu no mājsaimniecībām. Pie tam – novērojams, ka jaunieši patstāvīgu dzīvi neatkarīgi no vecākiem uzsāk arvien vēlāk, arvien vēlākā vecumā stājoties arī laulībā, vienlaikus arvien vairāk bērniem dzimstot ārpus laulības. Kopumā šīs attīstības tendences liecina, ka pāreja no jaunieša uz pieaugušā statusu notiek arvien vēlākā vecumā.

¹ Being Young in Europa Today. European Union, 2015. Pieejams: https://ec.europa.eu/malta/sites/malta/files/docs/body/being_young_in_europa_today.pdf

Viena no būtiskām ES prioritātēm ir nevienlīdzības veselības jomā mazināšana un daudzu gadu garumā novērojamās tendences liecina, ka jauniešu un sabiedrības kopumā veselības stāvoklis būtiski uzlabojas - paredzamais mūža ilgums ik gadu palielinās, kas saistīts gan ar ekonomisko attīstību kopumā, gan labāku izglītību, pieaugošiem dzīves standartiem, gan veselīgāku dzīves stilu un pieejamākiem veselības aprūpes pakalpojumiem. Tai pat laikā – lai gan kopumā lielākā daļa jauniešu savu veselības stāvokli vērtē kā labu vai ļoti labu, ir novērojamas atšķirības dzimumu grupās, kā arī dažādu ienākumu līmeņu mērķa grupās. Kā arī joprojām par būtisku problēmu var uzskatīt salīdzinoši lielu to jauniešu īpatsvaru, kuri regulāri smēķē.

Labā izglītības un apmācību sistēma ir būtisks priekšnoteikums valstu un arī ES kopējai konkurētspējai. Lai gan ES valstīm raksturīgi ļoti augsti rādītāji iedzīvotāju pamata un vidējās izglītības ieguvei, starp dalībvalstīm ir lielas atšķirības iedzīvotāju iesaistē profesionālajā izglītībā. Tāpat novērojamas izteiktas atšķirības starp dažādām valstīm iedzīvotāju svešvalodu zināšanās, kā arī dabas zinātņu apguvē.

Pāreja no izglītības uz darba tirgu ir viens no būtiskākajiem jauniešu dzīves izaicinājumiem. Daudzās valstīs novērojams, ka jaunieši labprātāk izvēlas ilgāku laiku palikt izglītības sistēmā un darba tirgū iesaistīties pēc iespējas vēlāk. Lielā mērā šāda "taktika" netieši piespiež jauniešus iegūt pēc iespējas augstāku izglītības līmeni pirms iekļauties darba tirgū, kas, savukārt, atbilst pieņemumam, ka augstāks izglītības līmenis determinē labāku darba atrašanas iespējas. Neskatoties uz to, daudzās ES dalībvalstīs jauniešu bezdarbs joprojām ir ļoti būtiska sociāla problēma – 2013. gadā kopumā 20,9% jauniešu vecumā no 25 līdz 29 gadiem ES valstīs bija tā saucamie NEET (personas, kas nestrādā, nemācās un neapgūst arodu).

Lai gan kopumā jauniešu un bērnu dzīves līmenis ES uzlabojas, joprojām trīs no katriem desmit bērniem ir pakļauti nabadzības un sociālās atstumtības riskam, kam, savukārt, ir izteikta korelācija ar vecāku izglītības līmeni – jo augstāks vecāku izglītības līmenis, jo zemāks nabadzības risks to bērniem.

Viens no būtiskiem mūsdienu jauniešu un bērnu iespēju un arī izaicinājumu faktoriem ir digitalizācija un interneta pieejamība. No vienas puses, tā sniedz neierobežotas iespējas izglītībai, apmācībām, brīvā laika aktivitātēm, bet, no otras puses, rada arī būtiskus riskus. 2014. gadā deviņi no katriem desmit jauniešiem vecumā no 16 līdz 29 gadiem lieto internetu katru dienu, pie tam šis rādītājs ir izteikti augstāks kā starp visiem iedzīvotājiem, proti – jaunieši internetu izmanto daudz vairāk kā pieaugušie. Pētījumu dati arī liecina, ka jauniešu aktivitāšu loks internetā ir daudz plašāks kā pieaugušajiem – no tiešsaistes spēļu spēlēšanas līdz sociālo tīklu izmantošanai un iesaistē sociālās un politiskās aktivitātēs.

Tas, savukārt, rada izaicinājumus sabalansēt sociālos un ekonomiskos ieguvumus, ko sniedz internets un jaunie mediji, ar drošības riskiem sabiedrības visievainojamākajām grupām – bērniem un jauniešiem.

Analizējot detalizētāk konkrētus datus par bērnu un jauniešu situāciju Latvijā un citās ES valstīs, var identificēt vairākus aspektus, kur Latvijas rādītāji uzrāda izteikti pozitīvākas vai izteikti negatīvākas tendences:

- Bērnu vecumā līdz 14 gadiem īpatsvars sabiedrībā kopumā Latvijā ir zemāks kā ES vidēji, savukārt jauniešu vecumā no 15 līdz 29 gadiem īpatsvars - virs vidējā ES rādītāja, vienlaikus Latvijā iedzīvotāju līdz 29 gadiem īpatsvars ir mazāks kā Lietuvā un Igaunijā.
- Dzimstības koeficients Latvijā ir nedaudz zemāks kā ES vidēji un nepārsniedz 1,5 dzimušos vidēji uz vienu sievieti, kamēr Lietuvā un Igaunijā šis rādītājs ir virs 1,5 un virs vidējā ES.
- Tai pat laikā Latvijā vidējais sievietes vecums, piedzimstot pirmajam bērnam, ir viens no zemākajiem (26 gadi, kamēr, piemēram, Lielbritānijā - 31).
- Latvijā jaunieši patstāvīgu dzīvi uzsāk vidēji 25 gadu vecumā, kamēr ES vidēji 26.
- Ja ES vidēji 40% bērnu dzimst ārpus laulības, tad Latvijā - vidēji 45%.
- 15 līdz 29 gadīgo līdzdalība vēlēšanās Latvijā ir augstāka kā ES vidēji un viena no augstākajām ES - kopumā 63% ir piedalījušies vēlēšanās, kamēr ES vidēji - 58%. Šādā aspektā Latvijai ir izteikti augstāki rādītāji kā Lietuvai (50%) un Igaunijai (43%). Pie tam - Latvijas jauniešu vidū ir viens no augstākajiem rādītājiem jauniešu gatavībai kandidēt vēlēšanās (27% būtu gatavi to darīt, augstāks rādītājs ir tikai Zviedrijā (29%)).
- Latvijā ir viens no ES zemākajiem rādītājiem paredzamajam mūža ilgumam - ja ES tas vidēji ir 80 gadi, tad Latvijā - 74, pie tam vienlaikus Latvijā ir arī viena no ES augstākajām šī rādītāja atšķirībām starp dzimumiem (sievietēm 10 gadi vairāk kā vīriešiem, vēl augstāka - 11 gadu atšķirība - ir tikai Lietuvā).
- Bērnu līdz 14 gadiem mirstības rādītājs Latvijā ir viens no augstākajiem - ja ES tas vidēji ir 37 nāves gadījumi uz 100 000 bērnu, tad Latvijā - 59. Vienlaikus gan jāuzsver, ka pēdējo desmit gadu laikā šis rādītājs Latvijā ir samazinājies no 90 līdz 59. Tāpat Latvijā ir viens no augstākajiem zīdaiņu mirstības rādītājiem ES (6,3 uz 1 000 dzīvi dzimušajiem, kamēr ES vidēji 3,8).
- Latvijā līdz ar Lietuvu un Somiju ir augstākais bērnu un jauniešu pašnāvību īpatsvars - ja ES vidēji ir 9 pašnāvības gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju, tad Latvijā 24.
- Latvijā ir viens no ES zemākajiem rādītājiem jauniešu, kuri savu veselības stāvokli vērtē kā labu vai ļoti labu, īpatsvaram - ES vidēji 92% sniedz šādu vērtējumu, bet Latvijā - 83%.

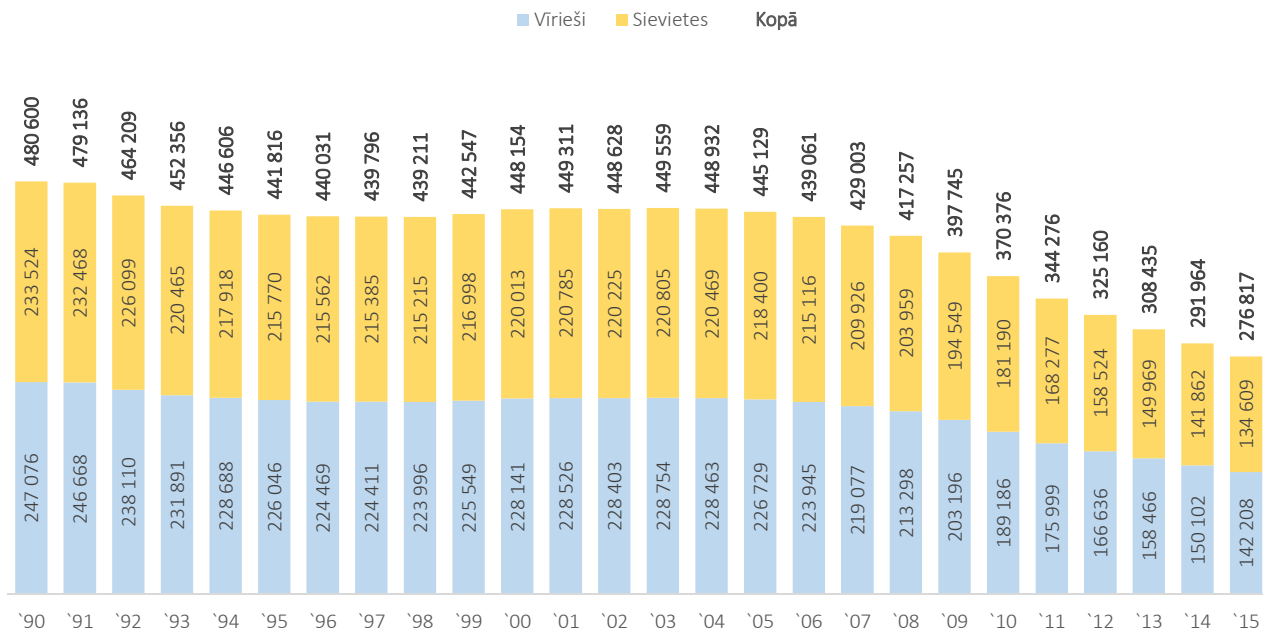
- Latvijā ir viens no augstākajiem tādu jauniešu, kuriem nav pieejami veselības aprūpes pakalpojumi to dārdzības dēļ, īpatsvara rādītājiem - ja ES tas ir vidēji 1%, tad Latvijā 3% (vēl augstāks šis rādītājs ir tikai Bulgārijā un Islandē).
- Latvijā katru dienu smēķē 14% 15-19 gadīgo, 31% 20-24 gadīgo un 38% 25-29 gadīgo jauniešu (pēc 2008. gada datiem). Dzimumu dalījumā - katru dienu smēķēja 15% meiteņu un 40% zēnu un tas ir viens no augstākajiem rādītājiem ES, kur vidējie rādītāji minētajā gadā bija attiecīgi 22% un 31%.
- Saskaņā ar 2011.gada datiem, kopumā 80% Latvijas jauniešu vismaz reizi gadā lieto alkoholu, un tas ir virs vidējā ES rādītāja. Kopumā 44% 15-16 gadīgo jauniešu vismaz reizi gadā ir bijuši piedzērušies, un tas ir augstākais rādītājs starp Baltijas valstīm un augstāks rādītājs par ES vidējo (40%).
- Latvijā 39% bērnu ir pakļauti nabadzības un sociālās atstumtības riskam un tas ir viens no augstākajiem rādītājiem ES (kur vidējais rādītājs - 28%).
- 23% no visām mājsaimniecībām un 36% no tādām, kurās ir bērni, Latvijā novērtē, ka viņu mājoklī nepietiek vietas, un tas ir augstākais rādītājs ES.
- Līdz ar Igauniju un Lietuvu Latvijā ir viens no augstākajiem rādītājiem ES jauniešu vecumā no 16 līdz 29 gadiem datora ikdienas lietošanā - kopumā 97% jauniešu datoru izmanto katru dienu.
- Latvijā ir viens no augstākajiem rādītājiem ES jauniešu sociālo portālu izmantošanā, vienlaikus arī viens no zemākajiem interneta izmantošanā zināšanu ieguvei.
- 15-19 gadīgo vidū Latvijā 93% ir iesaistīti izglītības ieguvē, 20-24 gadīgo vidū - 46% - abi šie rādītāji ir virs vidējiem ES rādītājiem. Tai pat laikā 25-29 gadīgo mērķa grupā tikai 11% ir iesaistīti izglītībā, kas ir gan zemākais rādītājs starp Baltijas valstīm, gan arī zem vidējā ES rādītāja (14%).

4. PĒTĪJUMA REZULTĀTI GRAFIKOS

4.1. Statistikas dati par jauniešiem Latvijā

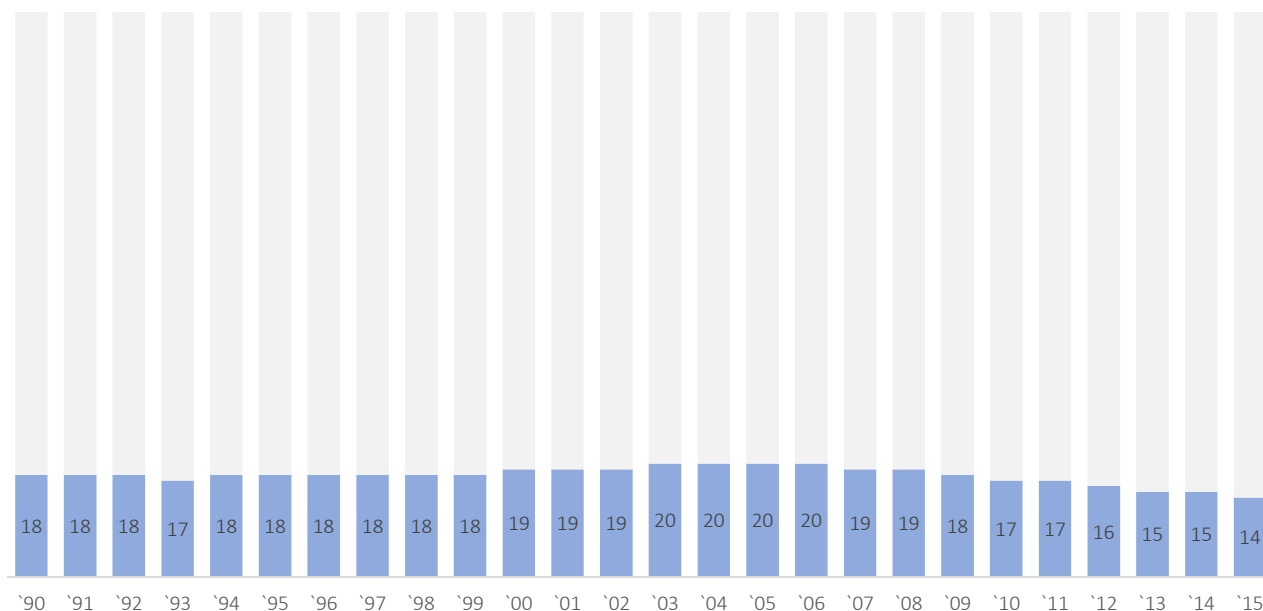
Attēls 2. Jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem skaits Latvijā kopā un sadalījumā pa dzimumiem (1990.-2015.)

Datu avots: Centrālās statistikas pārvalde, autoru aprēķini.

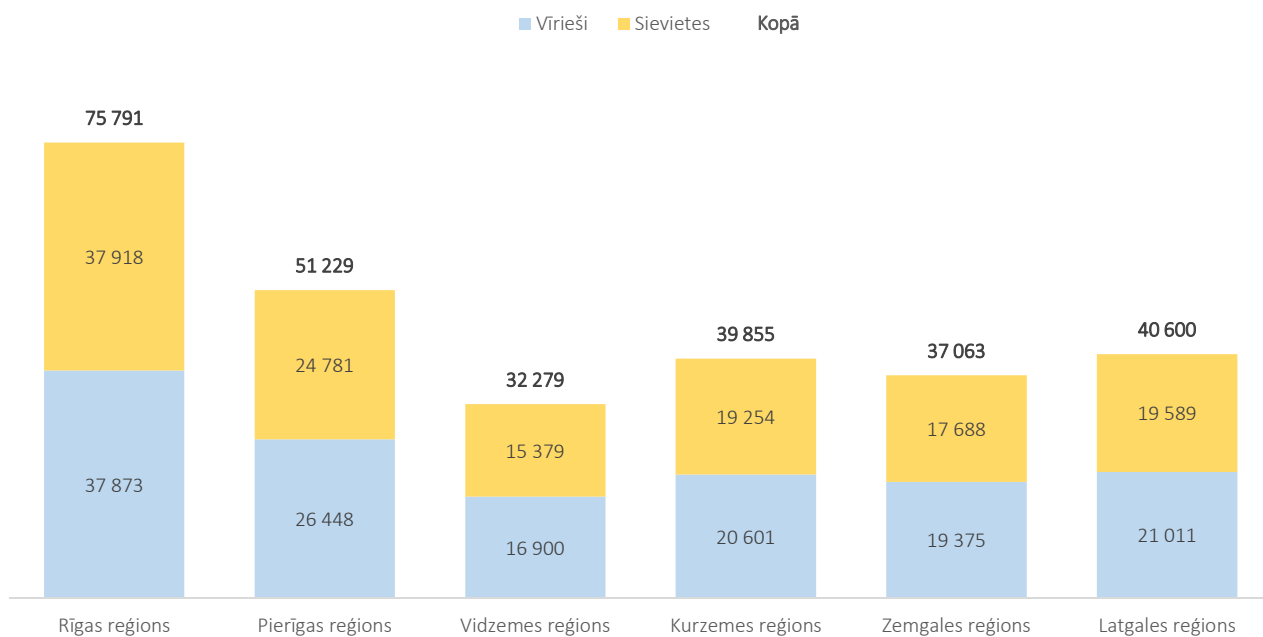
Attēls 3. Jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem īpatsvars Latvijas iedzīvotāju kopskaitā (1990.-2015.)

Datu avots: Centrālās statistikas pārvalde, autoru aprēķini.

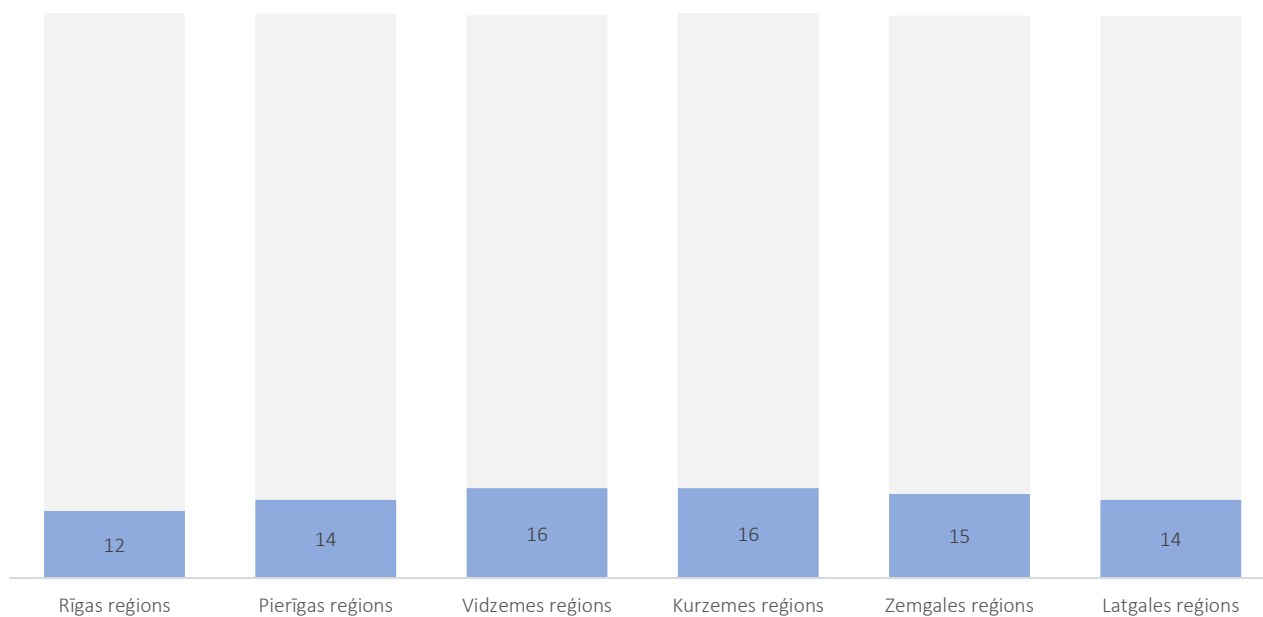
Attēls 4. Jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem skaits statistiskajos reģionos kopā un sadalījumā pa dzimumiem (2015.)

Datu avots: Centrālās statistikas pārvalde, autoru aprēķini.

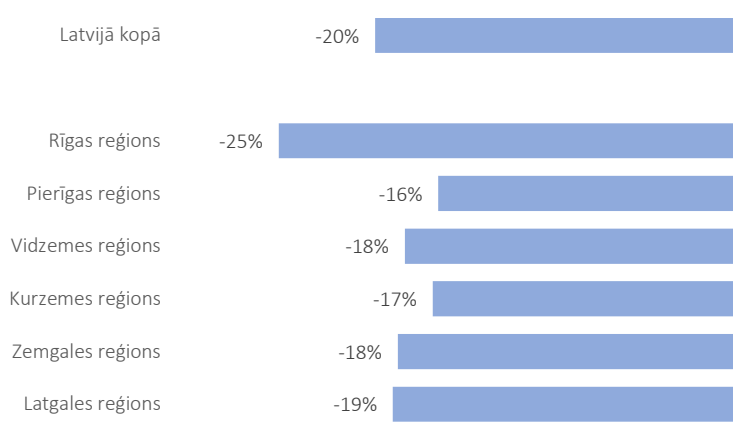
Attēls 5. Jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem īpatsvars statistisko reģionu iedzīvotāju kopskaitā (2015.)

Datu avots: Centrālās statistikas pārvalde, autoru aprēķini.

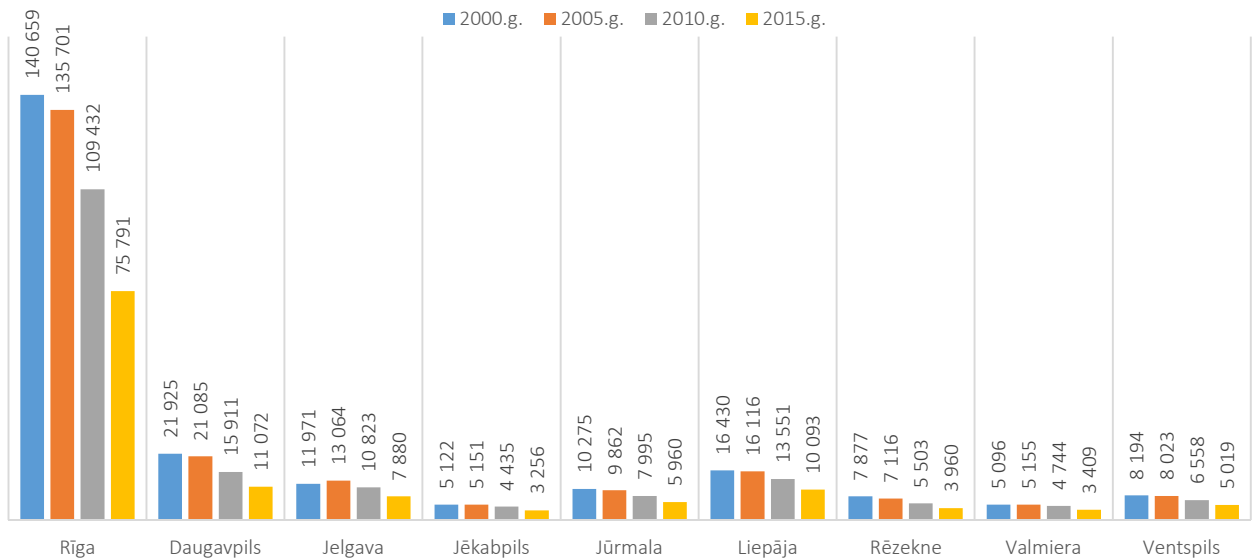
Attēls 6. Jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem skaita izmaiņas procentos statistiskajos reģionos laika periodā no 2011. līdz 2015.gadam

Datu avots: Centrālās statistikas pārvalde, autoru aprēķini.

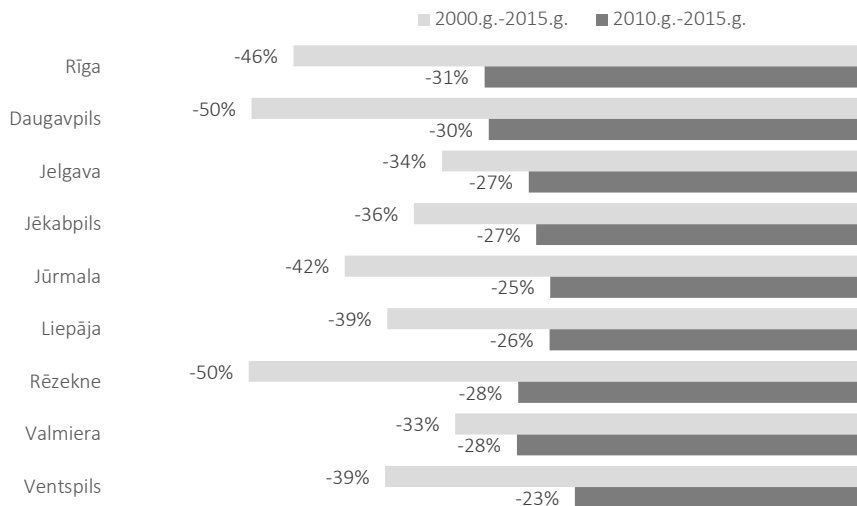
Attēls 7. Jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem skaits republikas pilsētās (2000., 2005., 2010. un 2015.g.)

Datu avots: Centrālās statistikas pārvalde, autoru aprēķini.

Attēls 8. Jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem skaita izmaiņas procentos republikas pilsētās laika periodā no 2000. līdz 2015.gadam un no 2010. līdz 2015.gadam

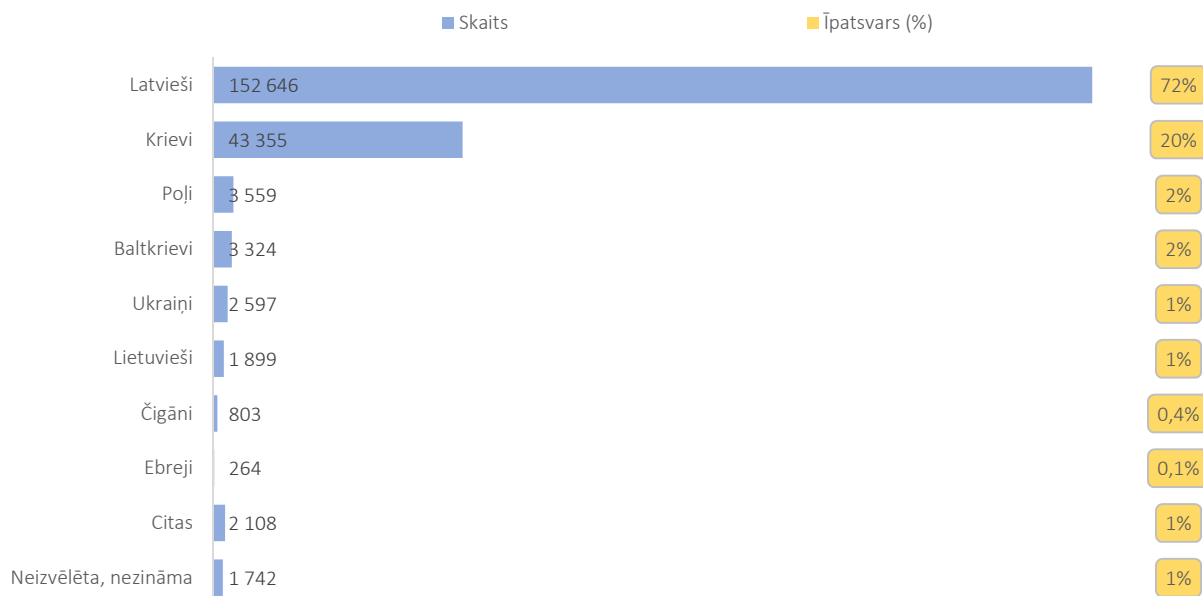
Datu avots: Centrālās statistikas pārvalde, autoru aprēķini.

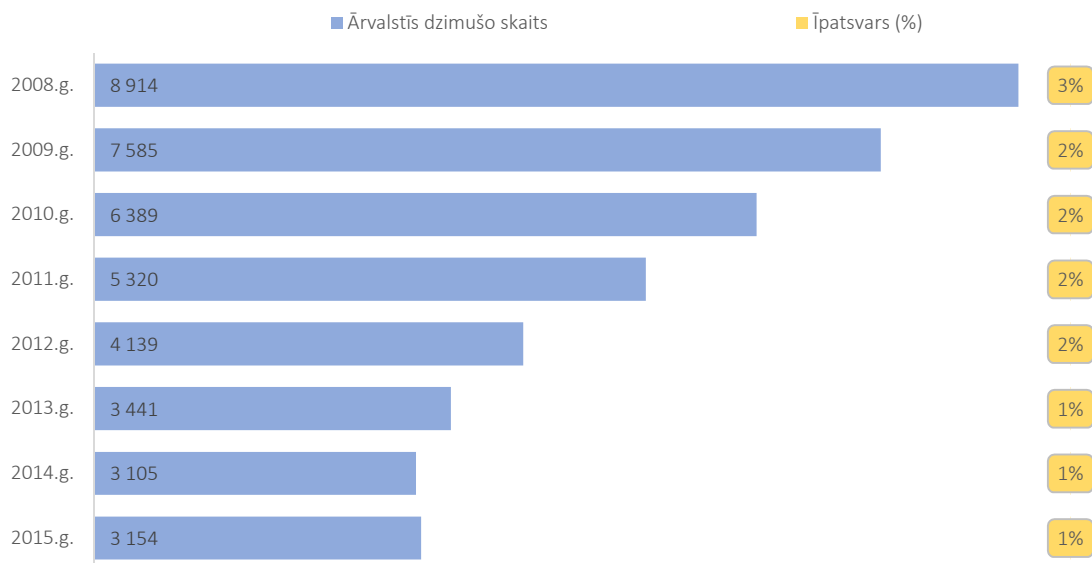
Attēls 9. Jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem skaits un īpatsvars pēc tautības (2015.)

Datu avots: Centrālās statistikas pārvalde, autoru aprēķini.

Attēls 10. Ārvalstīs dzimušo Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju - jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem - skaits un īpatsvars jauniešu kopskaitā (2008.-2015.)

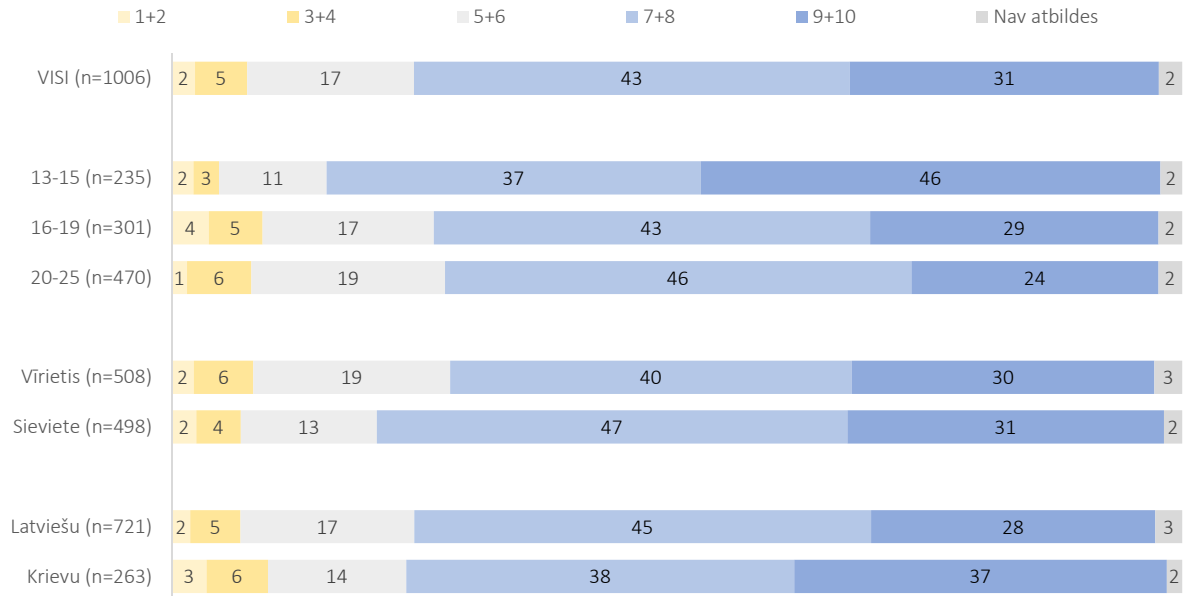
Datu avots: Centrālās statistikas pārvalde, autoru aprēķini.

4.2. Apmierinātība ar savu dzīvi

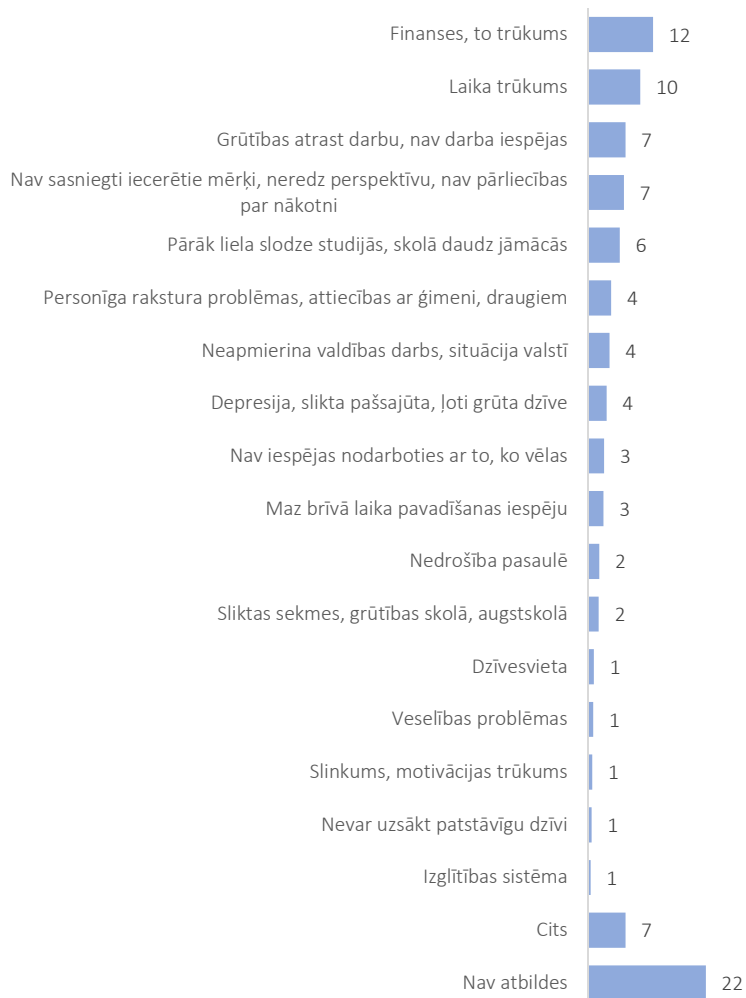
Attēls 11. Novērtē, lūdzu, cik apmierināts/-a vai neapmierināts/-a Tu esi ar savu pašreizējo dzīvi kopumā? (%)

Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

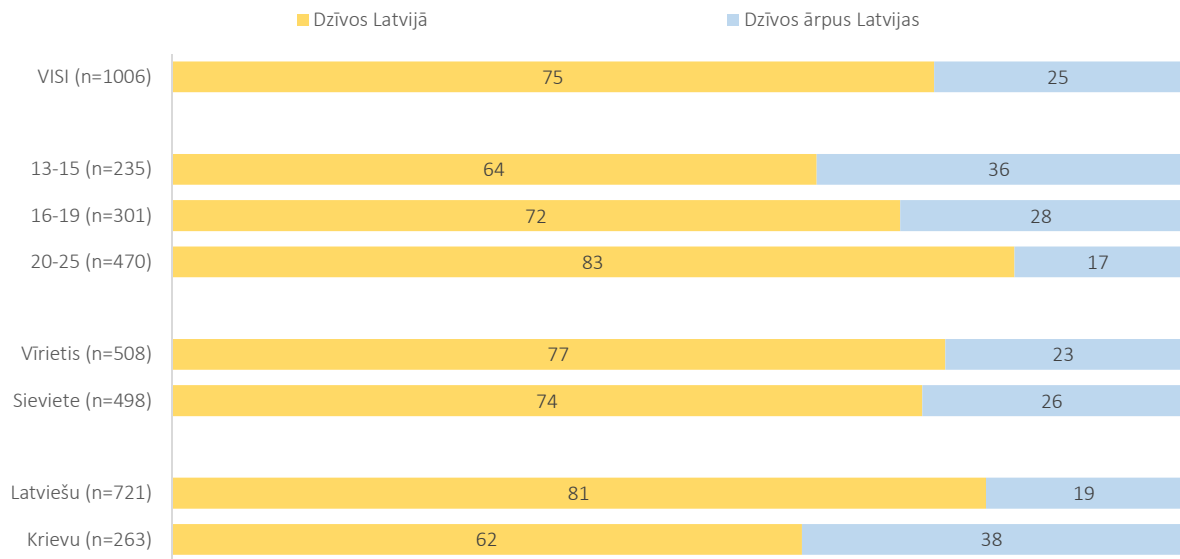

Attēls 12. Kādēļ neesi pilnībā apmierināts/-a ar savu pašreizējo dzīvi? (%)

Bāze: respondenti, kuri nav pilnībā apmierināti ar savu dzīvi, n=675.

Attēls 13. Kā Tu domā – kur Tu dzīvoši pēc desmit (10) gadiem? (%)
 Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

Attēls 14. Kā Tu domā – kur Tu dzīvoši pēc desmit (10) gadiem? (%)

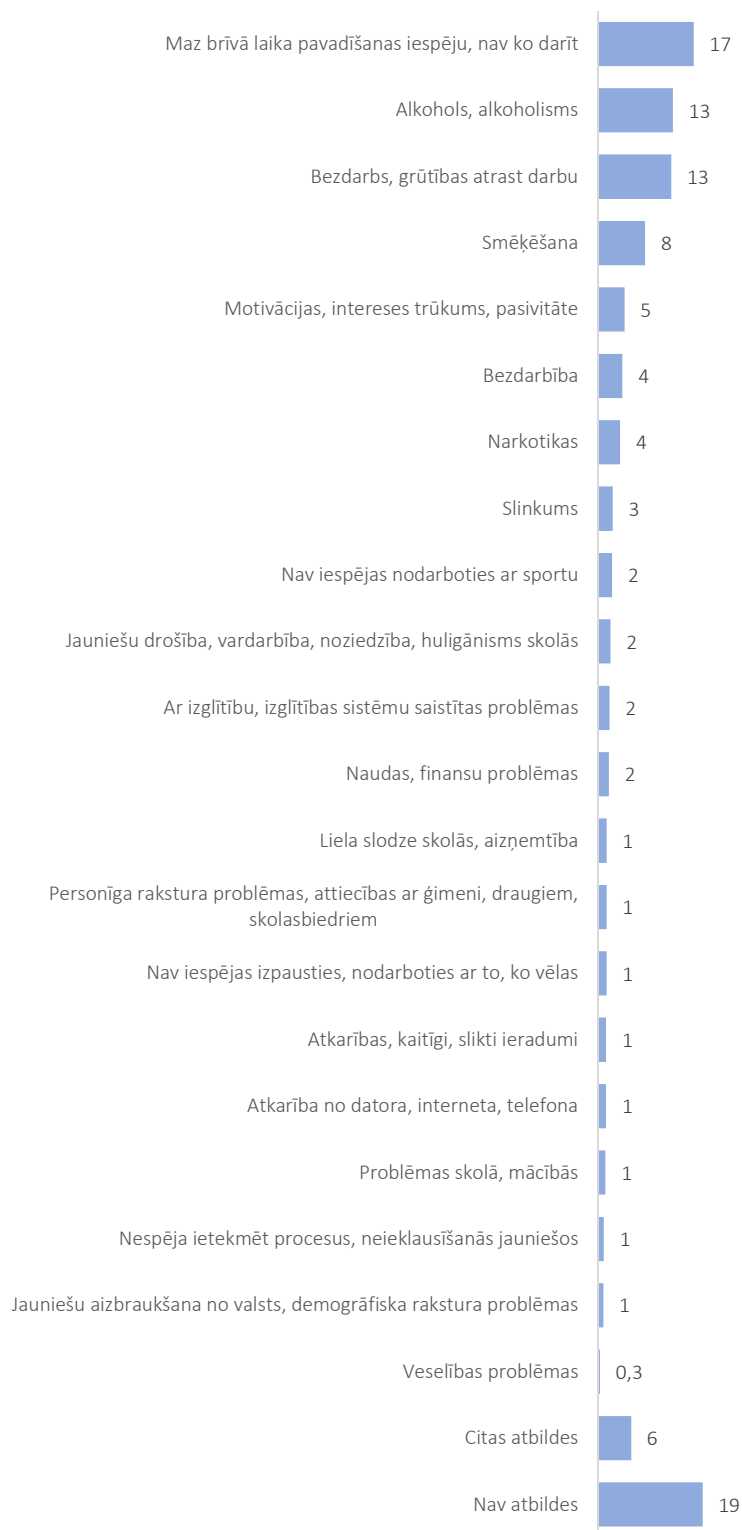
Bāze: visi respondenti, n=1062.

4.3. Jauniešiem aktuālākie jautājumi un problēmas

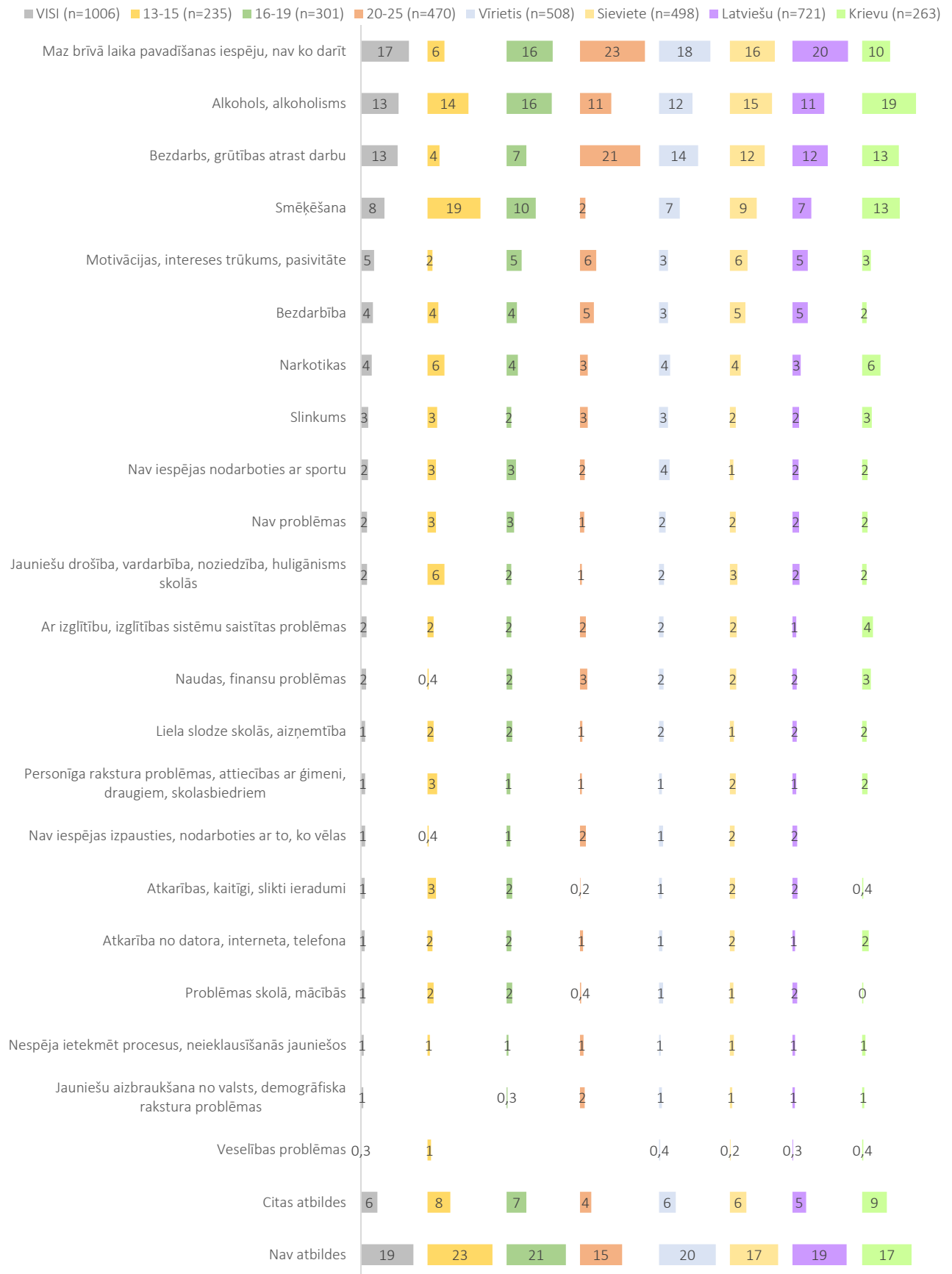
Attēls 15. Kā Tu domā – kas ir jauniešu būtiskākās problēmas Tavā pilsētā/pagastā? (%)

Bāze: visi respondenti, n=1006.

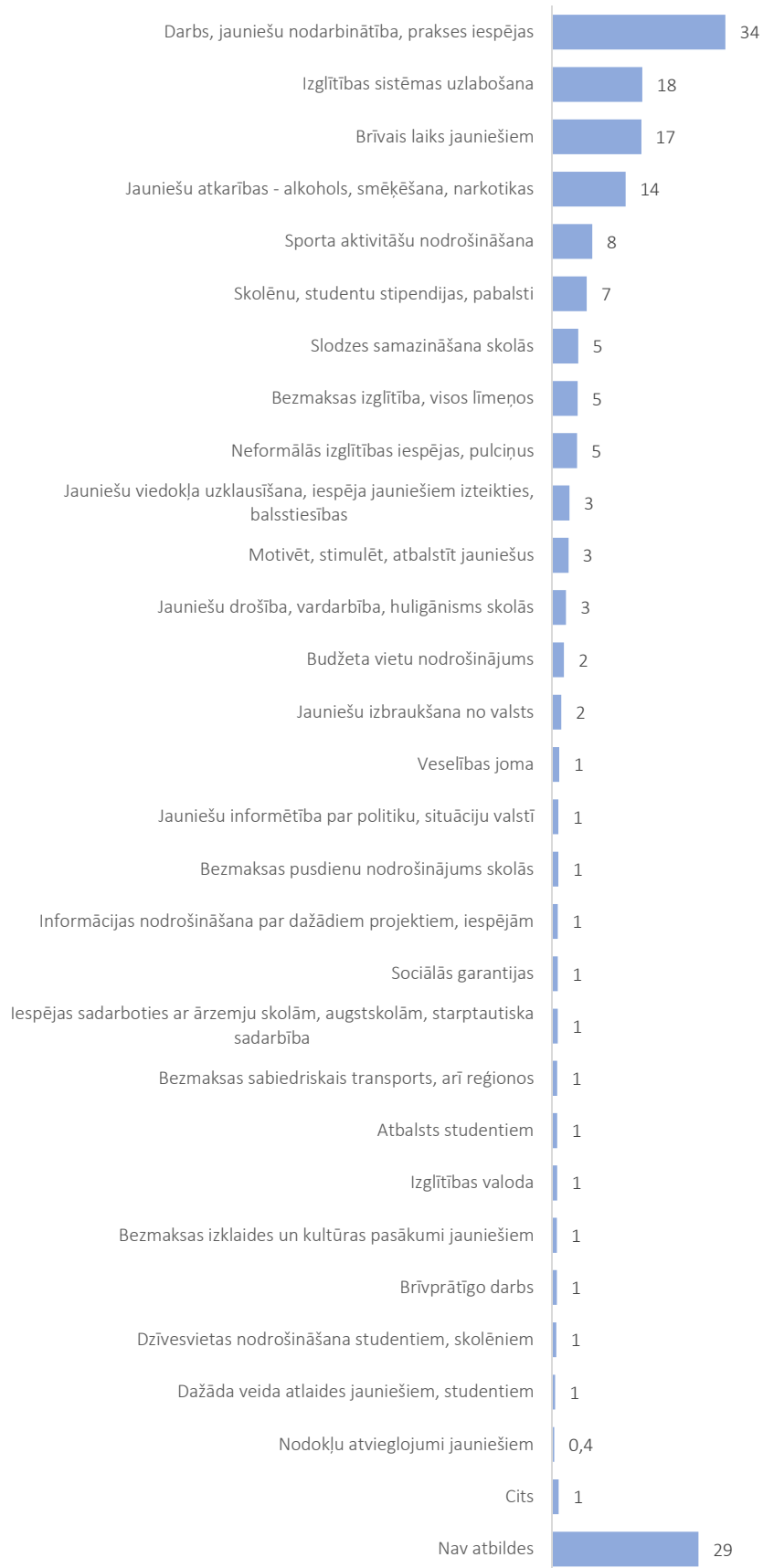

Attēls 16. Kā Tu domā – kas ir jauniešu būtiskākās problēmas Tavā pilsētā/pagastā? (%)

Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

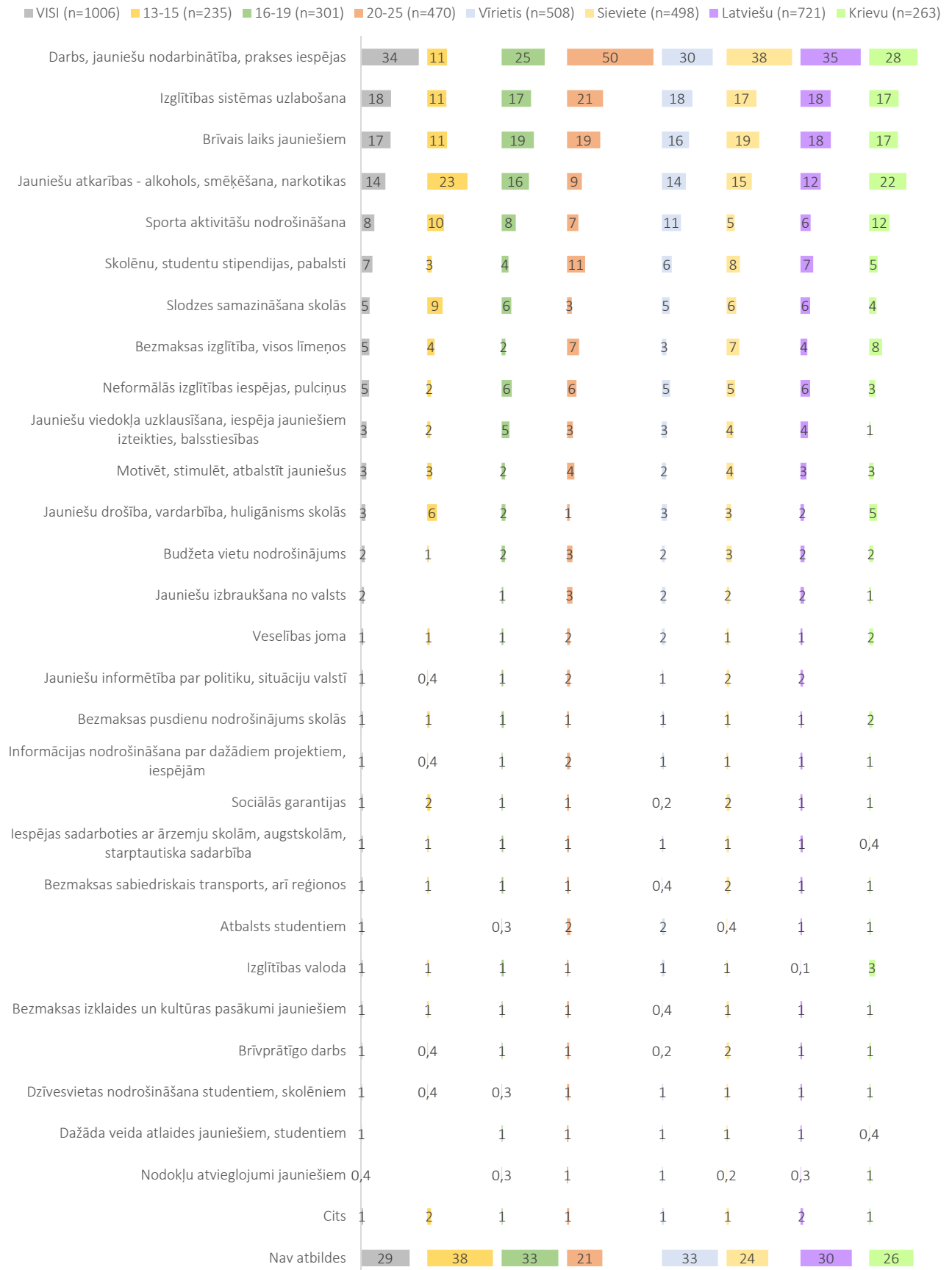

Attēls 17. Ieraksti, lūdzu, TRĪS galvenos jautājumus, kurus Latvijas valdībai būtu jārisina tieši jauniešu sfērā. (%)
Bāze: visi respondenti, n=1006.

Attēls 18. Ieraksti, lūdzu, TRĪS galvenos jautājumus, kurus Latvijas valdībai būtu jārisina tieši jauniešu sfērā. (%)

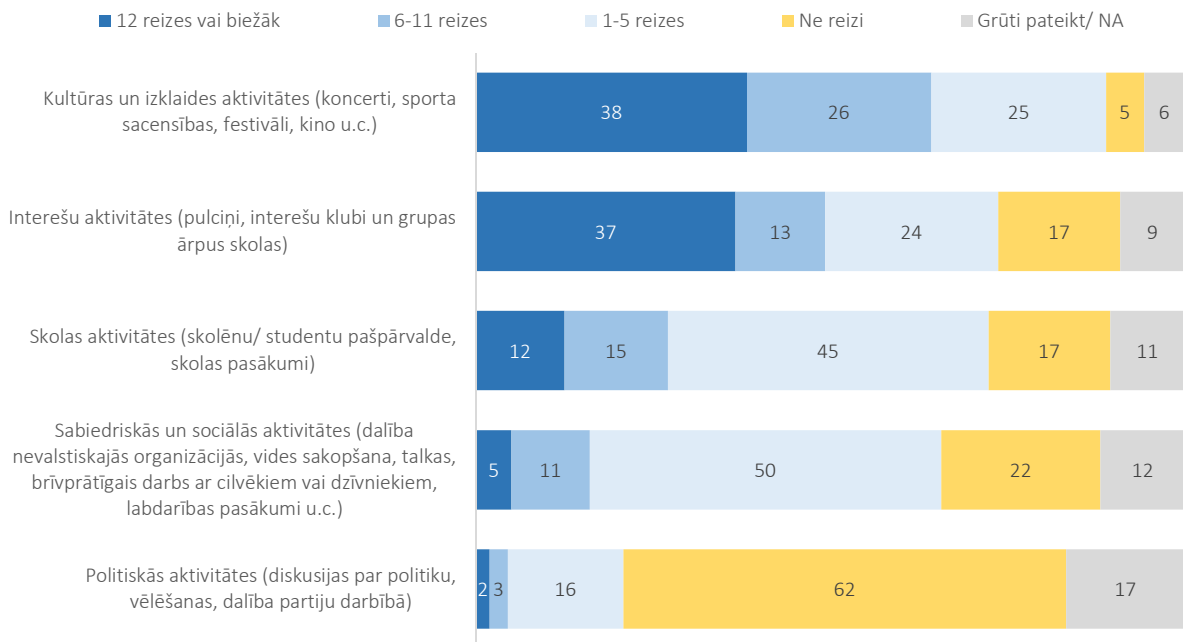
Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

4.4. Līdzdalība aktivitātēs

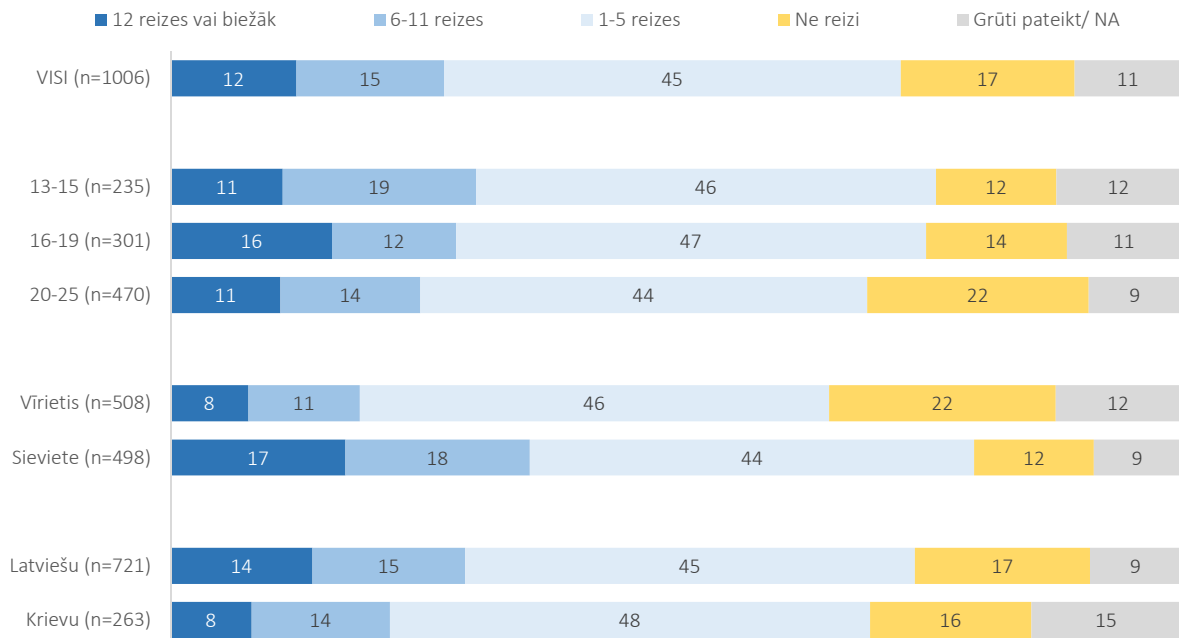
Attēls 19. Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies šādās aktivitātēs? (%)

Bāze: visi respondenti, n=1062.

Attēls 20. Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies skolas aktivitātes (skolēnu/ studentu pašpārvalde, skolas pasākumi) (%)

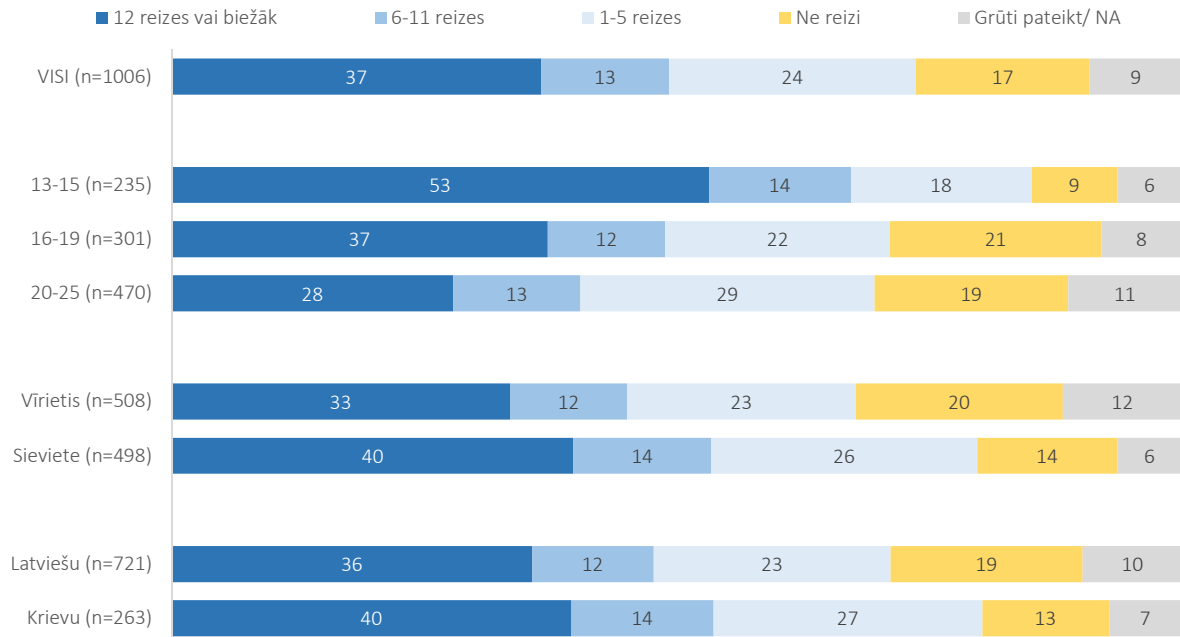
Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

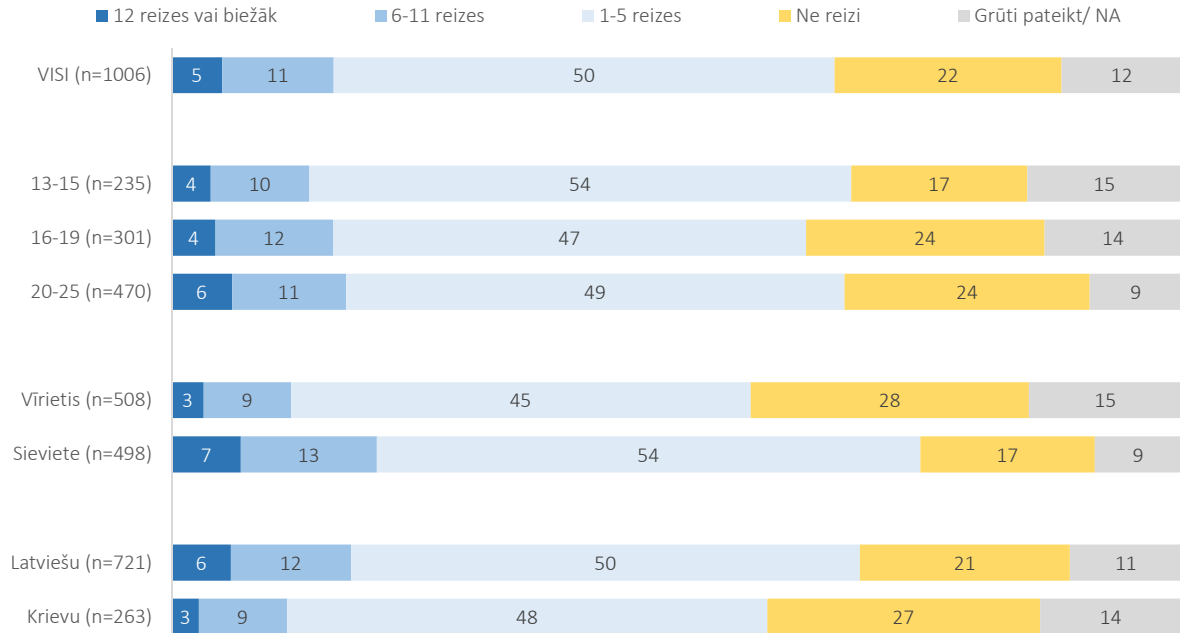
Attēls 21. Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies interešu aktivitātes (pulciņi, interešu klubi un grupas ārpus skolas) (%)

Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

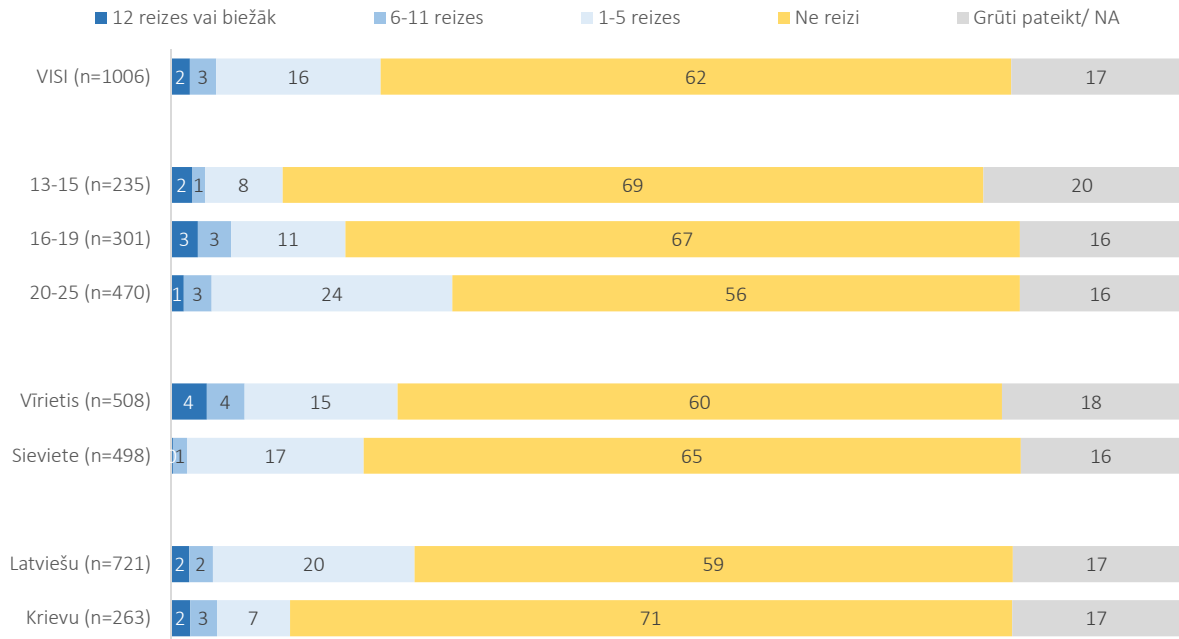
Attēls 22. Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies sabiedriskās un sociālās aktivitātes (dalība nevalstiskajās organizācijās, vides sakopšana, talkas, brīvprātīgais darbs ar cilvēkiem vai dzīvniekiem, labdarības pasākumi u.c.) (%)

Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

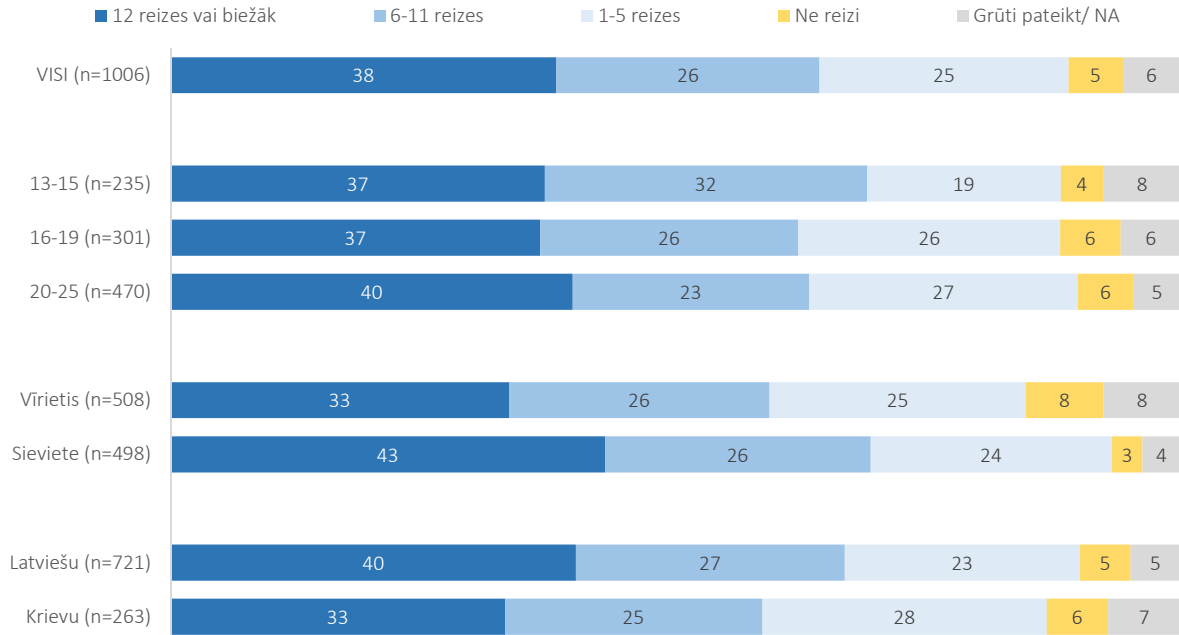
Attēls 23. Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies politiskās aktivitātes (diskusijas par politiku, vēlēšanas, dalība partiju darbībā) (%)

Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

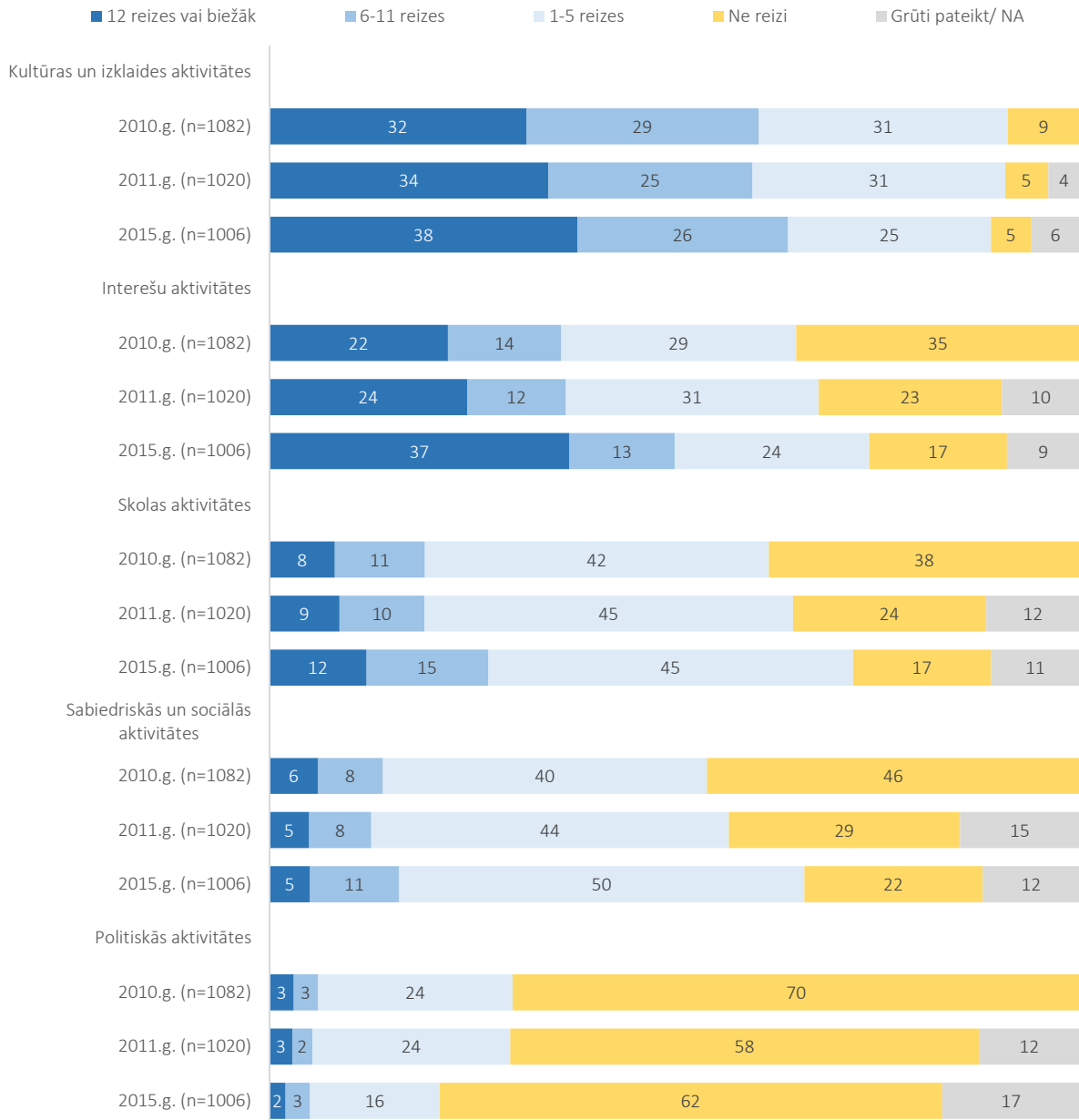
Attēls 24. Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies kultūras un izklaides aktivitātes (koncerti, sporta sacensības, festivāli, kino u.c.) (%)

Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

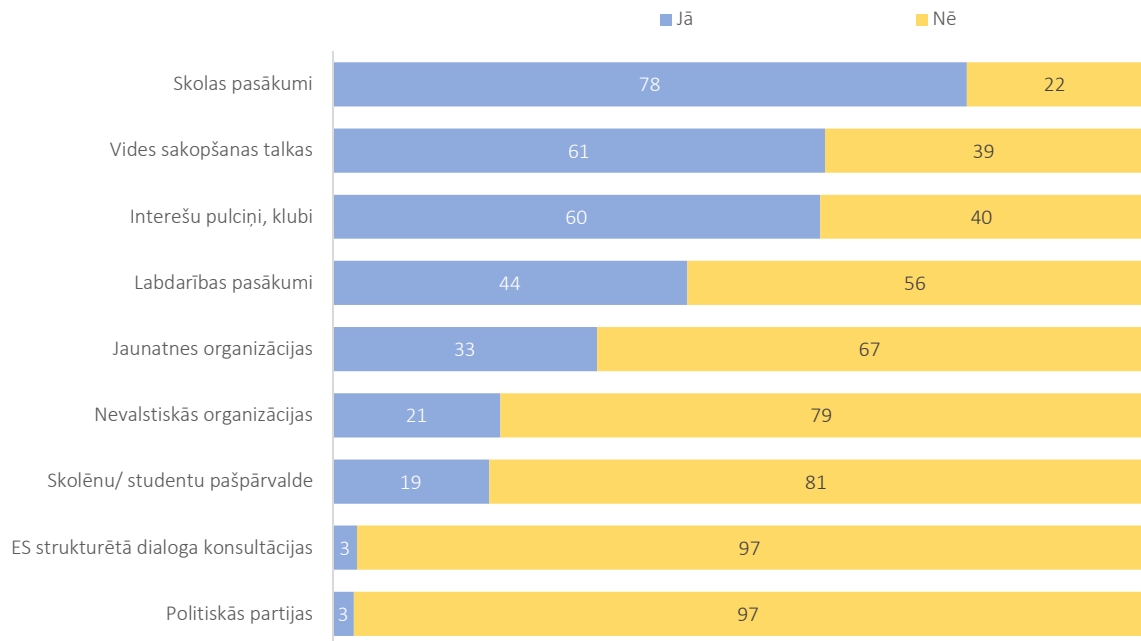

Attēls 25. Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies šādās aktivitātēs? – 2010.-2015.g. (%)

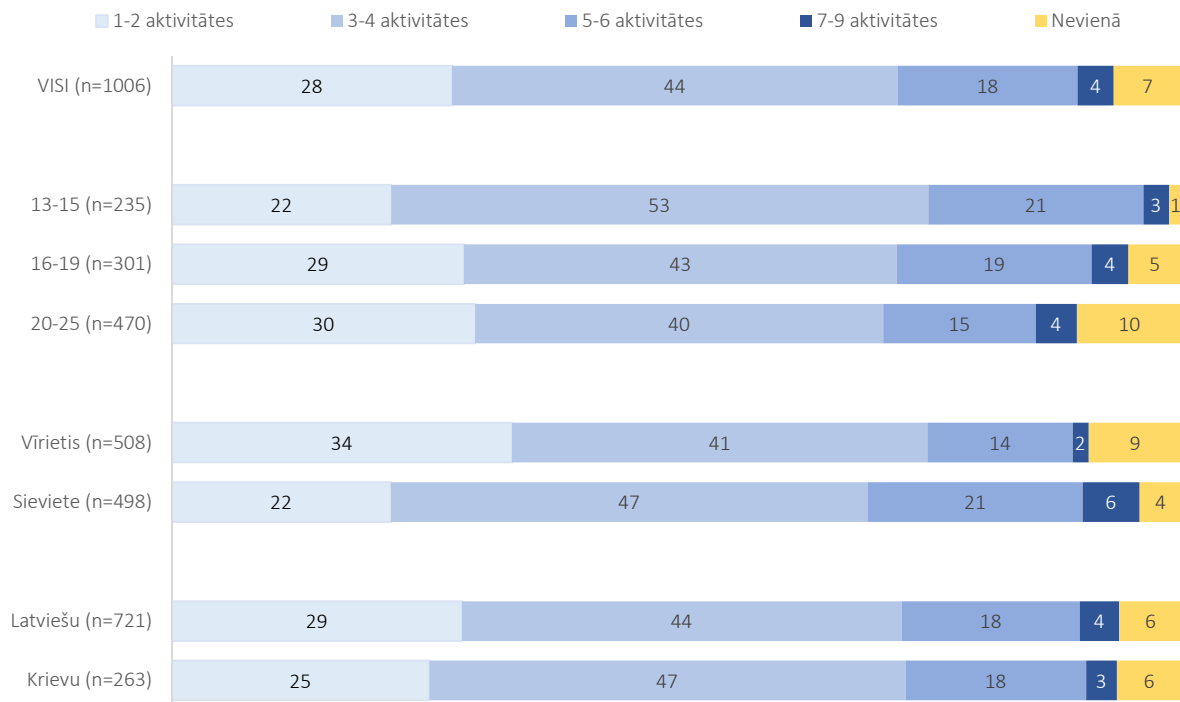
Bāze: visi respondenti konkrētajā aptaujas gadā, skaitu (n=) skatīt grafikā.

Attēls 26. Vai pēdējā gada laikā esi bijis iesaistīts/iesaistīta šādās aktivitātēs kā dalībnieks/-ce? (%)
Bāze: visi respondenti, n=1062.

Attēls 27. Vai pēdējā gada laikā esi bijis iesaistīts/iesaistīta šādās aktivitātēs kā dalībnieks/-ce? – Aktivitāšu skaits (%)
Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

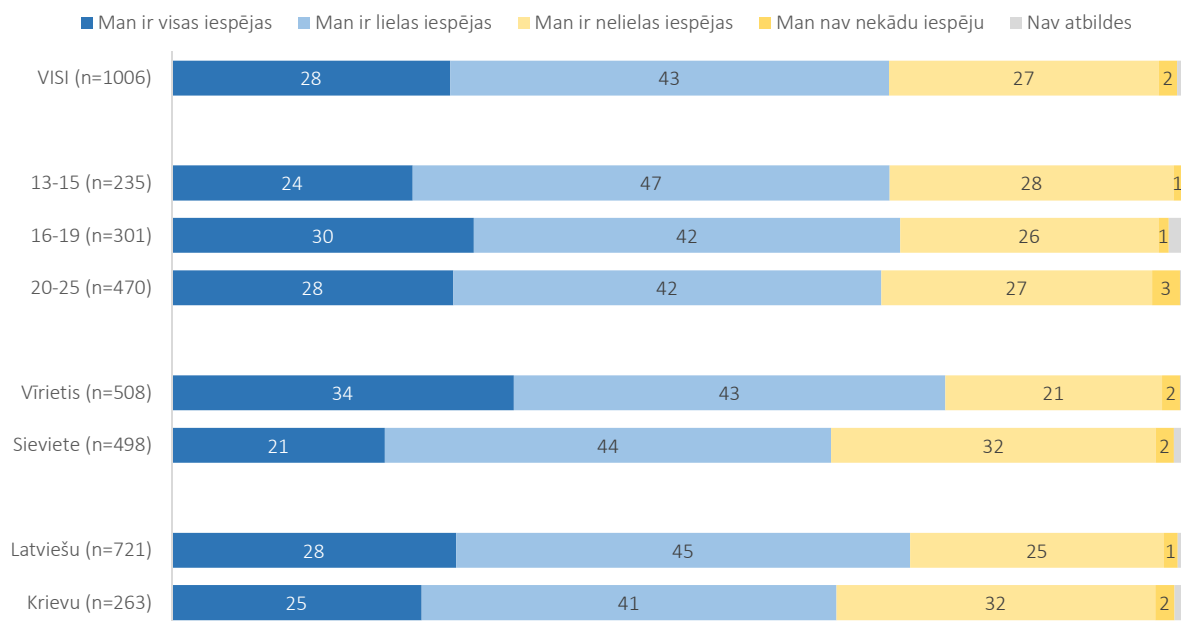

4.5. Brīvā laika pavadīšanas iespējas

Attēls 28. Lūdzu, novērtē savas iespējas pavadīt brīvo laiku tā, kā Tu to vēlies! (%)

Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

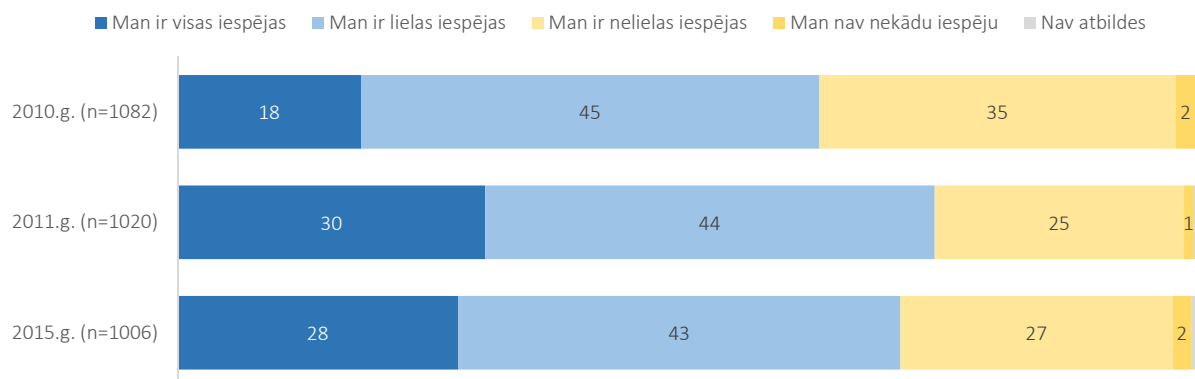
Piezīme: Grafikā nav attēlotas vērtības kategorijai "Nav atbildes".

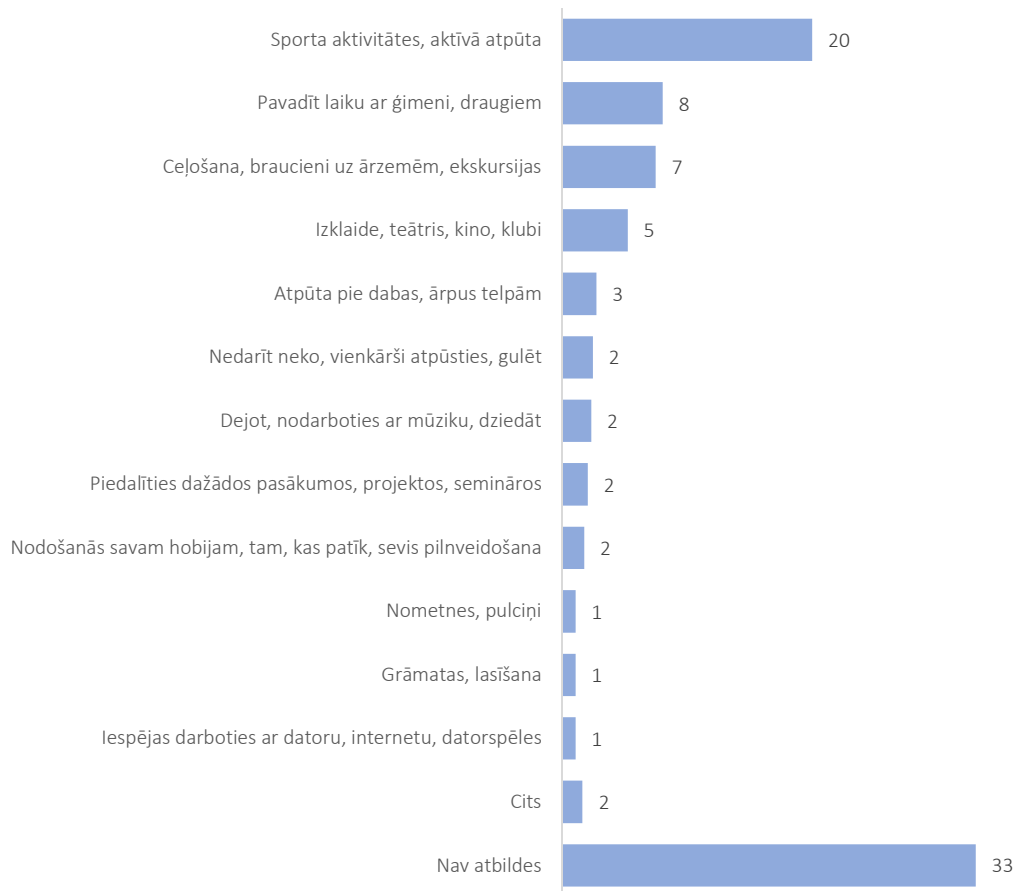
Attēls 29. Lūdzu, novērtē savas iespējas pavadīt brīvo laiku tā, kā Tu to vēlies! – 2010.-2015.g. (%)

Bāze: visi respondenti konkrētajā aptaujas gadā, skaitu (n=) skatīt grafikā.

Piezīme: Grafikā nav attēlotas vērtības kategorijai "Nav atbildes".

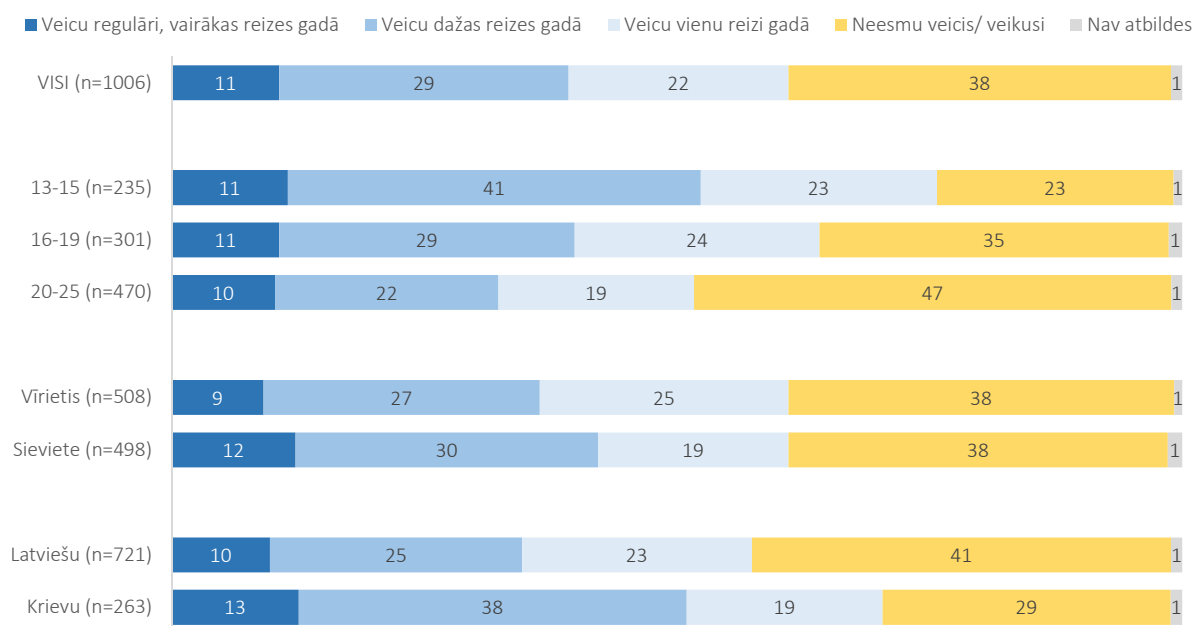

Attēls 30. Kādas iespējas pavadīt brīvo laiku Tu vēlētos, lai Tev būtu pieejamas? (%)
Bāze: respondenti, kuriem nav visas iespējas pavadīt brīvo laiku tā, kā viņi to vēlas, n=729.

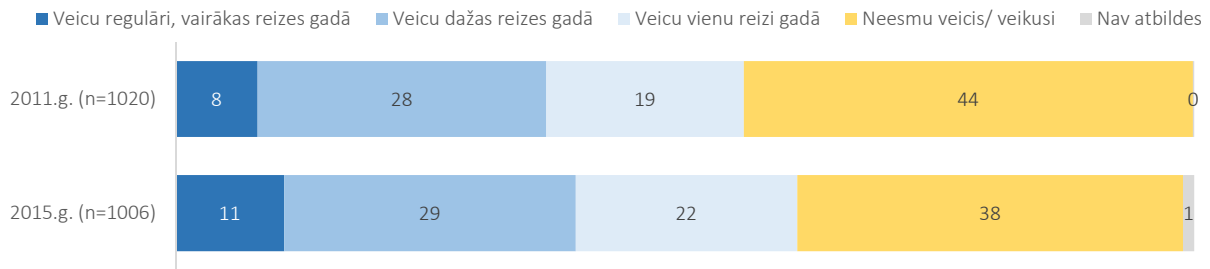

4.6. Brīvprātīgā darba aktivitātes

Attēls 31. Cik bieži Tu esi veicis/veikusi brīvprātīgo darbu pēdējā gada laikā? (%)
Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

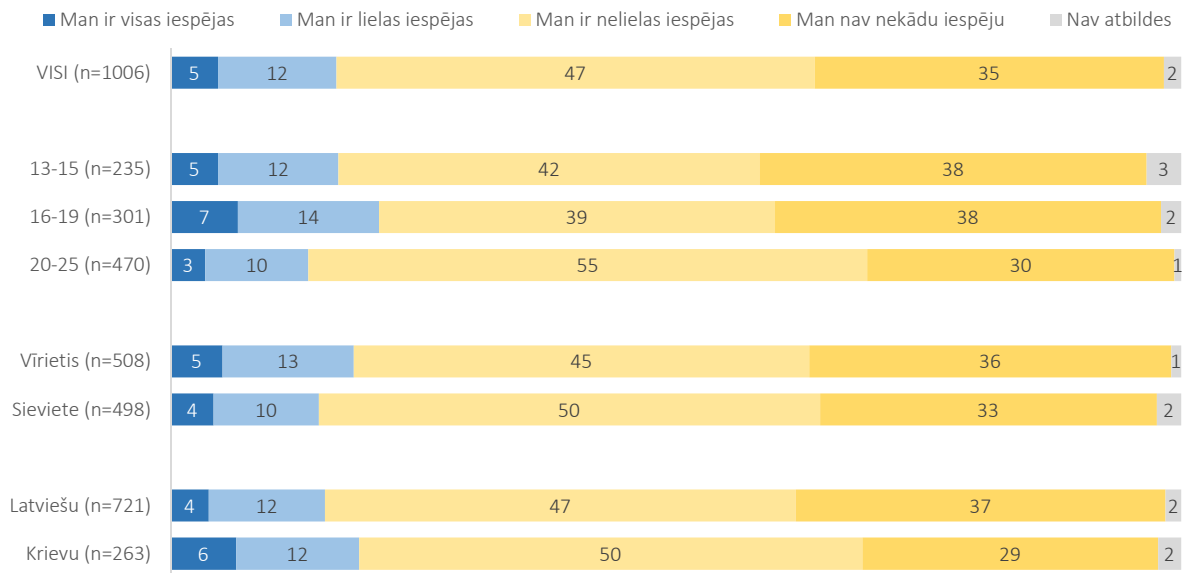

Attēls 32. Cik bieži Tu esi veicis/veikusi brīvprātīgo darbu pēdējā gada laikā? – 2011.-2015.g. (%)
Bāze: visi respondenti konkrētajā aptaujas gadā, skaitu (n=) skatīt grafikā.

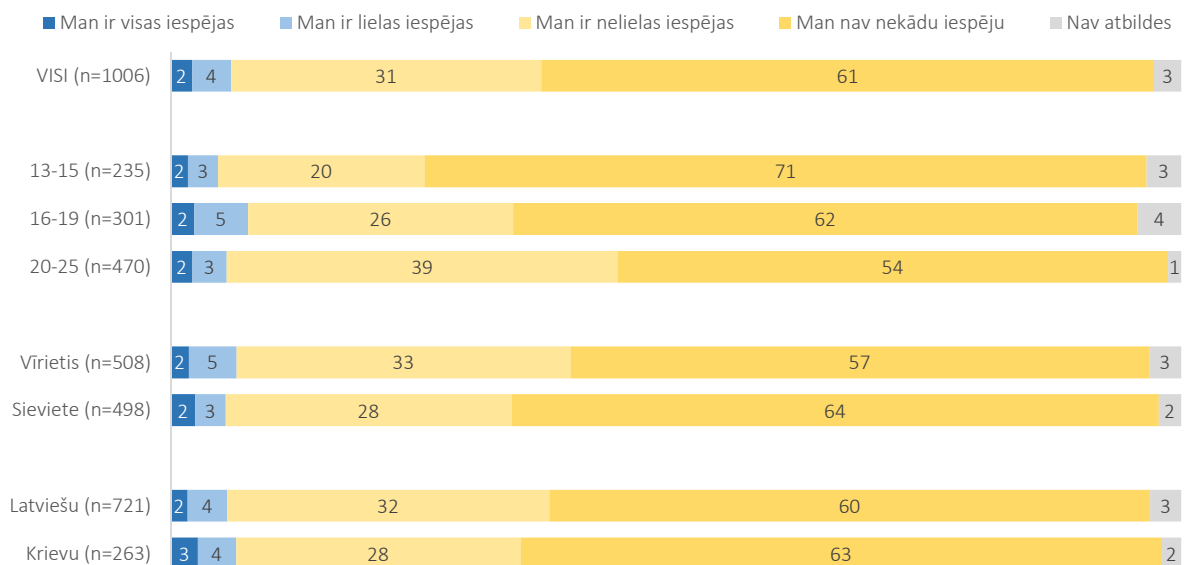

4.7. Iespējas ietekmēt lēmumus

Attēls 33. Lūdzu, novērtē savas iespējas ietekmēt lēmumus, ko pieņem Tava pašvaldība. (%)
Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

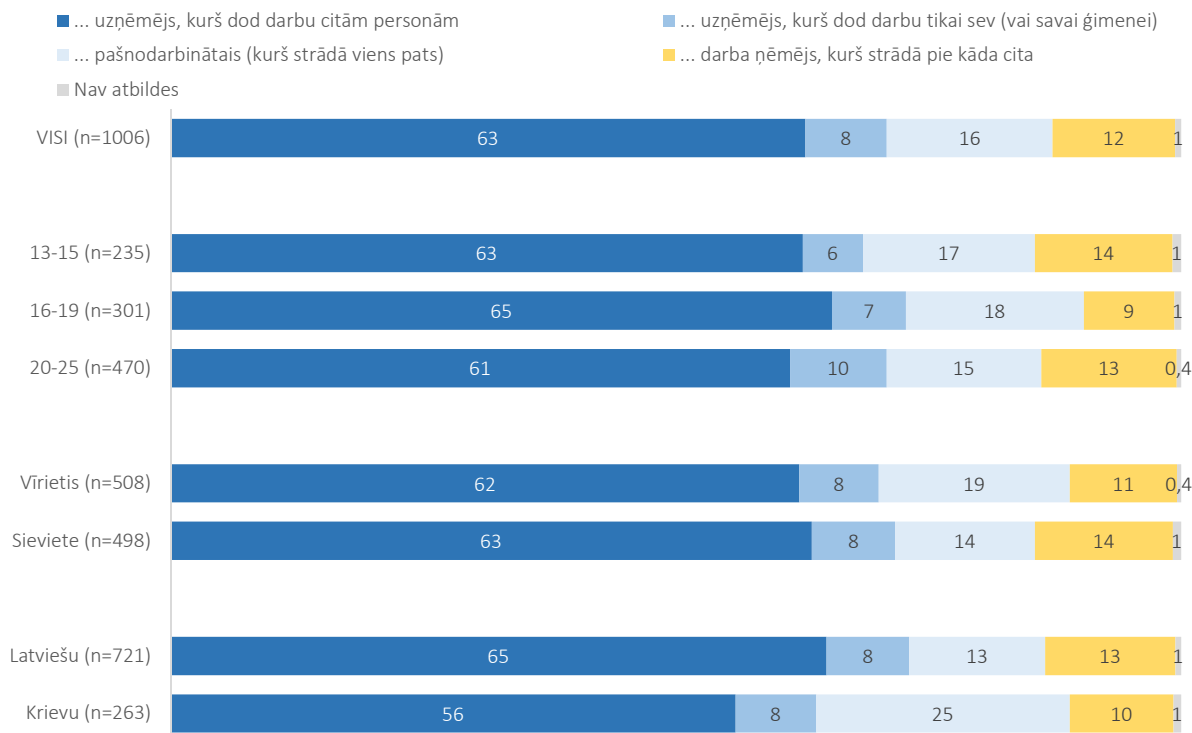
Attēls 34. Lūdzu, novērtē savas iespējas ietekmēt lēmumus, ko pieņem Latvijas valdība. (%)
Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

4.8. Uzņēmējdarbības orientācija

Attēls 35. Ja Tev būtu iespējams izvēlēties, vai Tu vēlētos būt...? (%)

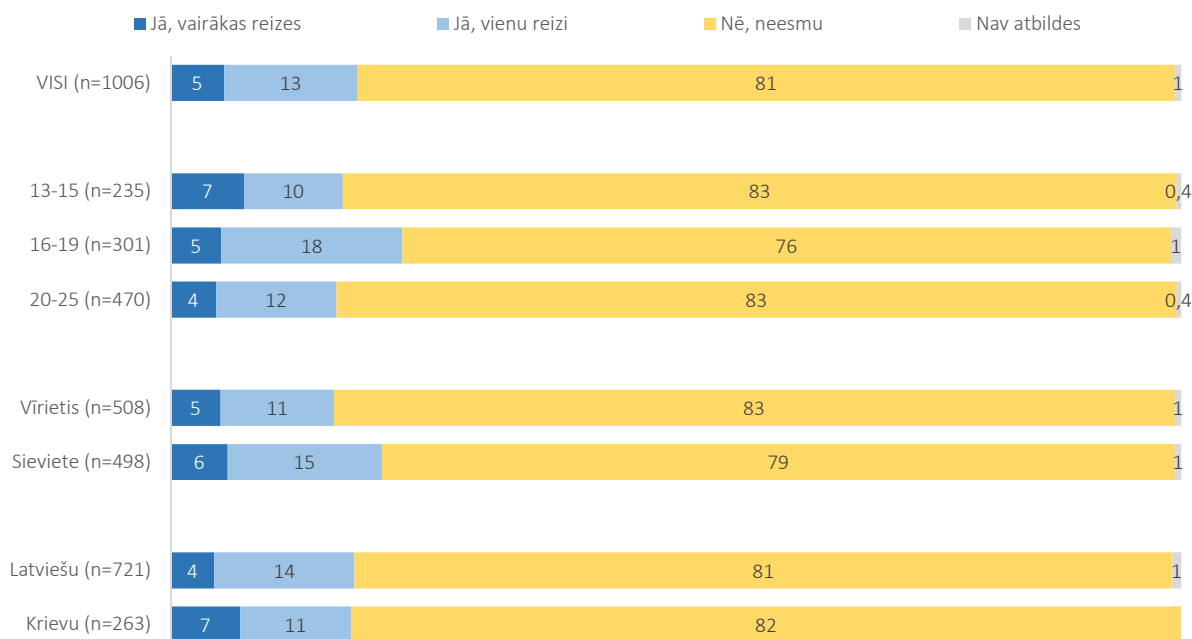
Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

4.9. Karjeras konsultāciju izmantošana

Attēls 36. Vai pēdējā gada laikā esi vērsies/vērsusies pēc konsultācijām pie karjeras konsultanta? (%)

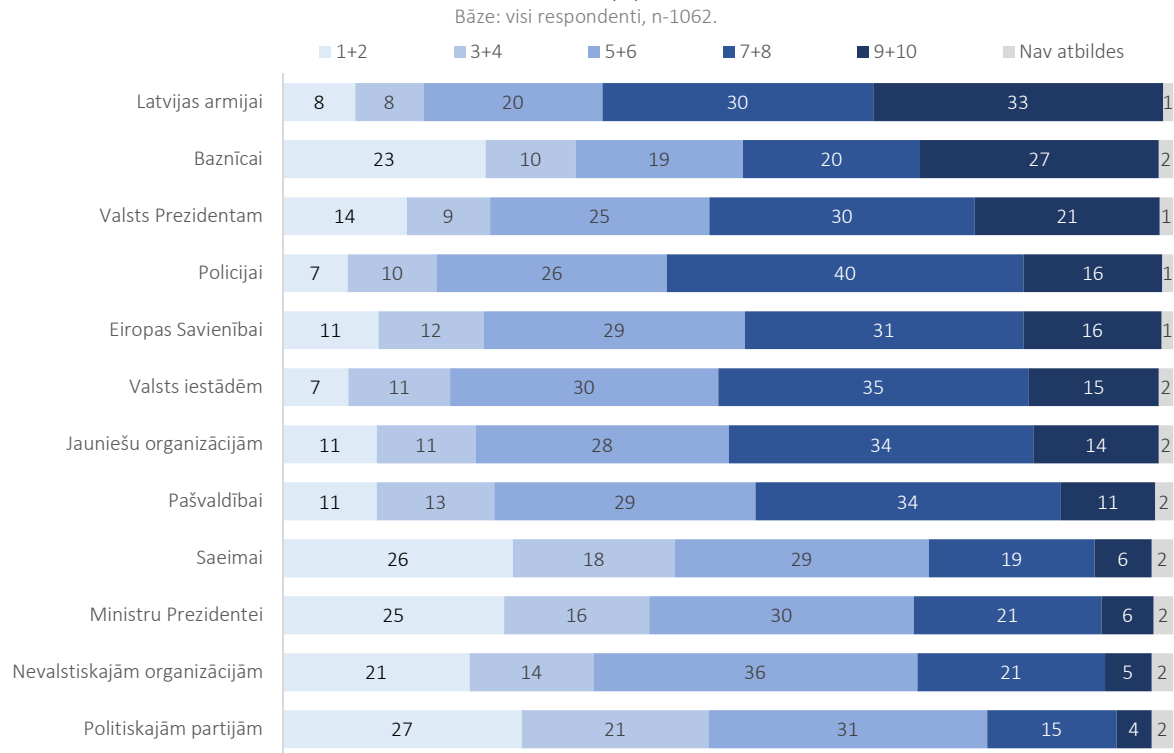
Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

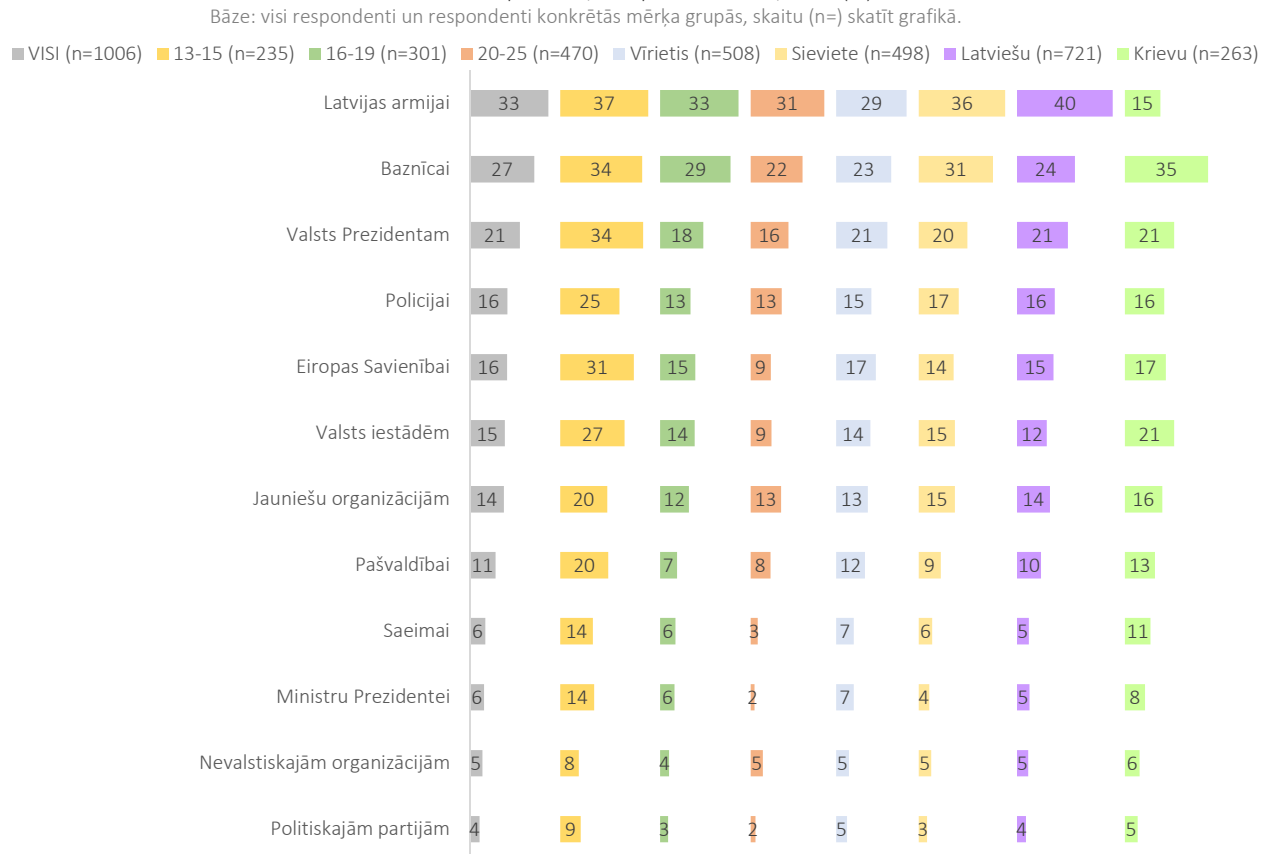

4.10. Uzticēšanās institūcijām

Attēls 37. Cik lielā mērā Tu uzticies sekojošām institūcijām? Vērtējumu sniedz skalā no 1 'Nemaz neuzticos' līdz 10 'Pilnībā uzticos' (%)

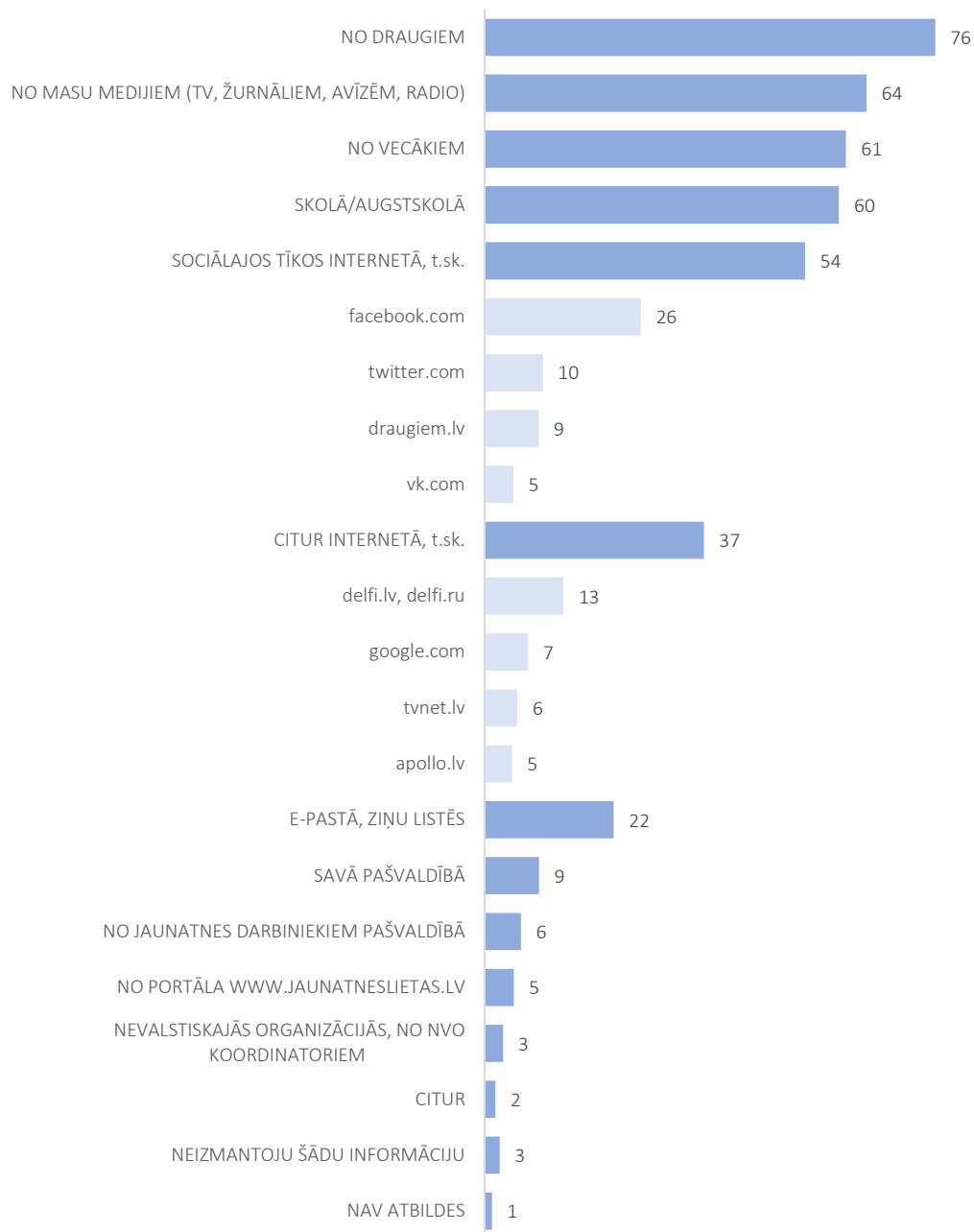
Attēls 38. Cik lielā mērā Tu uzticies sekojošām institūcijām? Vērtējumu sniedz skalā no 1 'Nemaz neuzticos' līdz 10 'Pilnībā uzticos' – Attēlots to īpatsvars, kuri pilnībā uzticas, 9+10 (%)

4.11. Izmantotie informācijas kanāli

Attēls 39. Kurus informācijas kanālus Tu ikdienā izmanto informācijas iegūšanai par dažādām Tev pieejamām iespējām izglītībā, brīvajā laikā, nodarbinātībā u.c. ar jauniešiem saistītos jautājumos? (%)

Bāze: visi respondenti, n=1062.

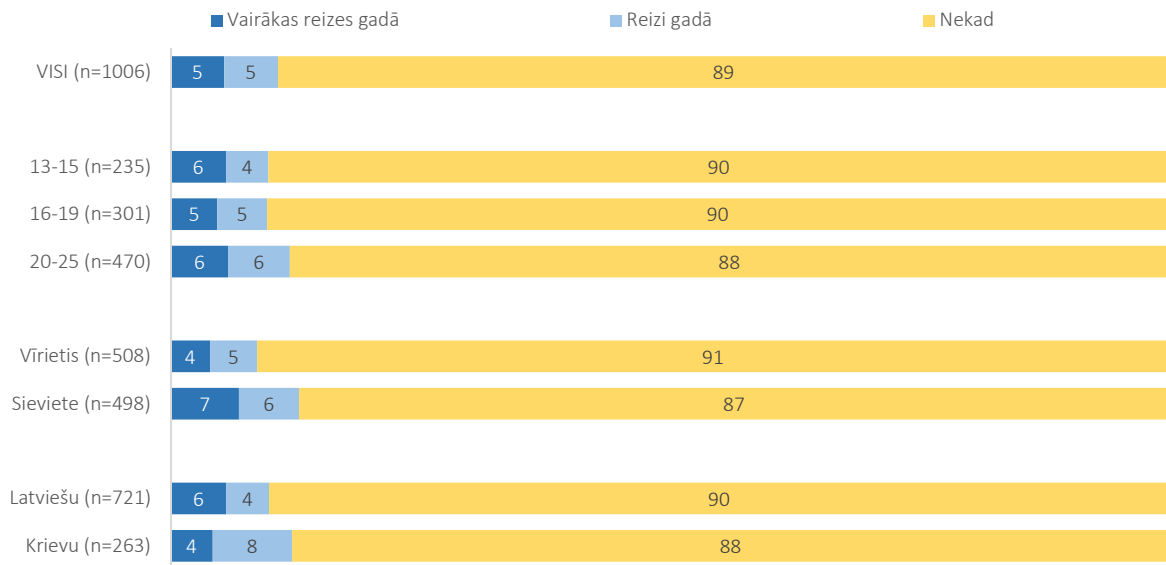
Attēls 40. Kurus informācijas kanālus Tu ikdienā izmanto informācijas iegūšanai par dažādām Tev pieejamām iespējām izglītībā, brīvajā laikā, nodarbinātībā u.c. ar jauniešiem saistītos jautājumos? (%)

Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

Attēls 41. Cik bieži pēdējā gada laikā esi apmeklējis/-usi interneta platformu www.jaunatneslietas.lv, lai iegūtu informāciju par jaunatnes jomu? (%)

Bāze: visi respondenti un respondenti konkrētās mērķa grupās, skaitu (n=) skatīt grafikā.

5. PIELIKUMI

5.1. Aptaujas anketa

Q1	Lūdzu, novērtē savas iespējas pavadīt brīvo laiku tā, kā Tu to vēlies!	Man ir visas iespējas	1
		Man ir lielas iespējas	2
		Man ir nelielas iespējas	3
		Man nav nekādu iespēju	4

Uzdot tiem, kuriem iepriekšējā jautājumā sniegtas atbildes 2, 3 vai 4!

Q2	Kādas iespējas pavadīt brīvo laiku Tu vēlētos, lai Tev būtu pieejamas?	.....	
----	--	-------	--

Uzdot visiem!

Q3	Cik bieži Tu esi veicis/veikusi brīvprātīgo darbu pēdējā gada laikā? (Brīvprātīgais darbs ir visā pasaulē atzīts darbs bez atlīdzības, lai iesaistītos sabiedriskajā dzīvē, pārveidotu un uzlabotu savu un apkārtējo dzīves kvalitāti, palīdzētu citiem.)	Veicu regulāri, vairākas reizes gadā	1
		Veicu dažas reizes gadā	2
		Veicu vienu reizi gadā	3
		Pēdējā gada laikā brīvprātīgo darbu neesmu veicis/ veikusi	4

Q4	Lūdzu, novērtē savas iespējas ietekmēt lēmumus, ko pieņem Tava pašvaldība!	Man ir visas iespējas	1
		Man ir lielas iespējas	2
		Man ir nelielas iespējas	3
		Man nav nekādu iespēju	4

Q5	Lūdzu, novērtē savas iespējas ietekmēt lēmumus, ko pieņem Latvijas valdība!	Man ir visas iespējas	1
		Man ir lielas iespējas	2
		Man ir nelielas iespējas	3
		Man nav nekādu iespēju	4

Q6	Vai pēdējā gada laikā esi bijis iesaistīts/iesaistīta šādās aktivitātēs kā dalībnieks/-ce?		
		<i>Jā</i>	<i>Nē</i>
01	Skolēnu/ studentu pašpārvalde	1	2
02	Skolas pasākumi	1	2
03	Interesešu pulciņi, klubi	1	2
04	Nevalstiskās organizācijas	1	2
05	Politiskās partijas	1	2
06	Jaunatnes organizācijas	1	2
07	Vides sakopšanas talkas	1	2
08	Labdarības pasākumi	1	2
09	ES strukturētā dialoga konsultācijas	1	2

Q7	Ja Tev būtu iespējams izvēlēties, vai Tu vēlētos būt...	... uzņēmējs, kurš dod darbu citām personām	1
		... uzņēmējs, kurš dod darbu tikai sev (vai savai ģimenei)	2
		... pašnodarbinātais (kurš strādā viens pats)	3
		... darba ņēmējs, kurš strādā pie kāda cita	4

Q8	Vai pēdējā gada laikā esi vērsies/vērsusies pēc konsultācijām pie karjeras konsultanta?	Jā, vairākas reizes	1
		Jā, vienu reizi	2
		Nē, neesmu	3

Q9	Cik bieži pēdējā gada laikā esi apmeklējis/-usi interneta platformu www.jaunatneslietas.lv , lai iegūtu informāciju par jaunatnes jomu?	Reizi mēnesī vai biežāk	1
		Dažas reizes pusgadā	2
		Dažas reizes gadā	3
		Reizi gadā	4
		Nekad	5

Q10	Cik lielā mērā Tu uzticies sekojošām institūcijām? Vērtējumu sniedz skalā no 1 'Nemaz neuzticos' līdz 10 'Pilnībā uzticos'.	
		<i>Vērtējums skalā</i>
01	Nevalstiskajām organizācijām	.....
02	Latvijas armijai	.....
03	Policijai	.....
04	Valsts iestādēm	.....
05	Baznīcai	.....
06	Valsts Prezidentam	.....
07	Saeimai	.....

08	Politiskajām partijām	.....				
09	Eiropas Savienībai	.....				
10	Ministru Prezidentei	.....				
11	Jauniešu organizācijām	.....				
12	Pašvaldībai	.....				
Q11	Kā Tu domā – kas ir jauniešu būtiskākās problēmas Tavā pilsētā/pagastā?	.....				
Q12	Ieraksti, lūdzu, TRĪS galvenos jautājumus, kurus Latvijas valdībai būtu jārisina tieši jauniešu sfērā.					
1)	.....					
2)	.....					
3)	.....					
Q13	Cik bieži Tu pēdējā gada laikā esi iesaistījies/-usies šādās aktivitātēs?					
		12 reizes vai biežāk				
		6-11 reizes				
		1-5 reizes				
		Ne reizi				
		Grūti pateikt / NA				
01	Skolas aktivitātes (skolēnu/ studentu pašpārvalde, skolas pasākumi)	1	2	3	4	5
02	Interesešu aktivitātes (pulciņi, interešu klubi un grupas ārpus skolas)	1	2	3	4	5
03	Sabiedriskās un sociālās aktivitātes (dalība nevalstiskajās organizācijās, vides sakopšana, talkas, brīvprātīgais darbs ar cilvēkiem vai dzīvniekiem, labdarības pasākumi u.c.)	1	2	3	4	5
04	Politiskās aktivitātes (diskusijas par politiku, vēlēšanas, dalība partiju darbībā)	1	2	3	4	5
05	Kultūras un izklaides aktivitātes (koncerti, sporta sacensības, festivāli, kino u.c.)	1	2	3	4	5
Q14	Novērtē, lūdzu, cik apmierināts/-a vai neapmierināts/-a Tu esi ar savu pašreizējo dzīvi kopumā? Novērtējumu sniedz skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē „Pilnīgi neapmierināts/-a”, bet 10 „Pilnīgi apmierināts/-s”!	.....				
<i>Uzdot tiem, kuriem iepriekšējā jautājumā sniegtas atbildes 1-8!</i>						
Q15	Kādēļ neesi pilnībā apmierināts/-a ar savu pašreizējo dzīvi?	.....				
<i>Uzdot visiem!</i>						
Q16	Kurus informācijas kanālus Tu ikdienā izmanto informācijas iegūšanai par dažādām Tev pieejamām iespējām izglītībā, brīvajā laikā, nodarbinātībā u.c. ar jauniešiem saistītos jautājumos? Atzīmē visas sev atbilstošās atbildes!	No draugiem 1, No masu medijiem (TV, žurnāliem, avīzēm, radio) 2, Skolā/Augstskolā 3, No vecākiem 4, No portāla www.jaunatneslietas.lv 5, Sociālajos tīkos internetā (ieraksti, kur tieši): ..... 6, Citur internetā (ieraksti, kur tieši): ..... 7, Nevalstiskajās organizācijās, no NVO koordinatoriem 8, Savā pašvaldībā 9, No jaunatnes darbiniekiem pašvaldībā 10, E-pastā, ziņu listēs 11, Citur (ieraksti, kur tieši): ..... 12, Neizmantoju šādu informāciju 13				
D1	Cik Tev ir gadu?	.....				
D2	Atzīmē, lūdzu, savu dzimumu!	Vīrietis 1 Sieviete 2				

D3	Kāda ir Tava izglītība?	Sākumskolas vai nepabeigta pamatizglītība Pamatizglītība Vidējā izglītība Profesionālā vidējā izglītība Nepabeigta augstākā izglītība Augstākā izglītība	1 2 3 4 5 6
D4	Kādā valodā Tu ikdienā runā savā ģimenē?	Latviešu Krievu Cita	1 2 3
D5	Ieraksti, lūdzu, kur Tu dzīvo (novadu vai pilsētu)!	.....	
D6	Kā Tu domā – kur Tu dzīvosi pēc desmit (10) gadiem?	Pilsētā/pagastā, kur šobrīd dzīvoju Citā pilsētā Latvijā Citā pagastā Latvijā Citā valstī (ieraksti, kurā tieši):	1 2 3 4
D7	Vai Tu pašlaik strādā algotu darbu?	Jā, pašlaik strādāju Nē, pašlaik nestrādāju, un nekad neesmu strādājis Nē, pašlaik nestrādāju, bet vasarās, brīvlaikā strādāju	1 2 3
D8	Kas ir Tavs „sapņu darbs”?	.....	

5.2. Pētījuma anotācija

<p>Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti latviešu valodā</p> <p>Pētījuma mērķis ir iegūt datus par jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem dzīves kvalitāti, līdzdalību dažādās aktivitātēs, sociālā kapitāla līmeni, informācijas ieguves kanāliem u.c., lai vērtētu jaunatnes politikas īstenošanas efektivitāti.</p> <p>Pētījuma dati liecina, ka kopumā jaunieši Latvijā ir apmierināti ar savu dzīvi. Tai pašā laikā kā jauniešiem aktuālas problēmas visbiežāk tiek nosauktas - brīvā laika pavadīšanas iespēju trūkums, alkohola lietošana, bezdarbs un grūtības atrast darbu, arī smēķēšana un jauniešu pasivitāte, intereses un motivācijas trūkums. Tāpat jaunieši kā būtisku risināmu jautājumu norāda izglītības kvalitāti. Kopumā visi šie identificētie problēmjautājumi ļauj apgalvot, ka jauniešu vidū aktuālākās tēmas ir - veselīgs dzīvesveids, izglītības kvalitāte, nodarbinātība, kā arī jauniešu motivācija aktivitātēm un līdzdalībai. Vērtējot izmaiņas pēdējo piecu gadu laikā, novērojams, ka pieaugusi jauniešu līdzdalība sabiedriskās un sociālās aktivitātēs, skolas un interešu aktivitātēs, bet samazinājusies - politiskās aktivitātēs. Par savām iespējām ietekmēt lēmumus, ko pieņem pašvaldība vai Latvijas valdība, jaunieši ir izteikti skeptiski - to īpatsvars, kuri uzskata, ka nav nekādu iespēju, ir attiecīgi 35% un 61%. Kopumā novērojams, ka jaunieši pauž izteiktu uzticēšanos Latvijas armijai, policijai, Valsts prezidentam un valsts iestādēm. Tai pat laikā izteikti zemi ir uzticēšanās rādītāji politiskajām partijām, Saeimai, Ministru Prezidentei un nevalstiskajām organizācijām.</p>	<p>Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti angļu valodā</p> <p>The aim of the study is to obtain data about the quality of life of young people aged 13 to 25 years, their involvement in various activities, level of their social capital, information channels etc., in order to assess the effectiveness of implementation of the youth policy.</p> <p>Data of the study show that overall young people in Latvia are satisfied with their lives. At the same time as challenges faced by young people often are named - lack of leisure time opportunities, use of alcohol, unemployment and difficulty finding job, also smoking, inactivity of young people, and lack of interests and motivation. Young people mention also the quality of education as an important issue to be addressed. In general, all identified issues suggest that among young people the most pressing topics are – healthy lifestyle, the quality of education, employment, as well as young people's motivation for activity and participation. The changes over the last five years show that participation of young people in public and social activities, and school and interests activities has increased, but political activities –decreased. About their ability to influence the decisions taken by the local government or the Parliament of Latvia young people are highly sceptical - the proportion who believe that there is no chance, respectively, are 35% and 61%. In general, it is observed that young people express explicit trust in the army of Latvia, the police, the President and the national authorities. At the same time, explicitly low trust indicators are for the political parties, the Parliament (Saeima), the Prime Minister, and non-governmental organisations.</p>
<p>Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas</p>	<p>Brīvā laika pavadīšanas iespējas. Brīvprātīgā darba aktivitātes. Iespējas ietekmēt lēmumus pašvaldībā un nacionālā līmenī. Līdzdalība izglītības, sociālās un politiskās aktivitātēs. Uzņēmējdarbības orientācija. Karjeras konsultāciju izmantošana. Uzticēšanās institūcijām.</p>

	Jauniešiem aktuālākie jautājumi un problēmas. Apmierinātība ar savu dzīvi. Informācijas ieguves kanāli.
Pētījuma pasūtītājs	LR Izglītības un zinātnes ministrija
Pētījuma īstenotājs	SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija"
Pētījuma īstenošanas gads	2015
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots	Pētījuma izmaksas: 4 500,00 EUR, neskaitot PVN. Finansējuma avots: LR Izglītības un zinātnes ministrija.
Pētījuma klasifikācija	Regulārie pētījumi
Politikas joma, nozare	8.5. Bērnu un ģimenes politika; 9.2. Jaunatnes politika.
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērumš	Visa Latvija
Pētījuma mērķa grupa/-as	Jaunieši vecumā no 13 līdz 25 gadiem.
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	-
2) statistikas datu analīze	Jā
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	-
4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze	-
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	-
6) gadījumu izpēte	-
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	Jā
8) citas metodes (norādīt, kādas)	-
Kvantitatīvās pētījuma metodes:	
1) aptaujas izlases metode	Nejaušā izlase
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	1006
Kvalitatīvās pētījuma metodes:	
1) padziļināto/ekspertu interviju skaits	-
2) fokusa grupu diskusiju skaits	-
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija	LR Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktora vietniece jaunatnes jomā Sanda Brūna, tālrunis 67047906, e-pasts sanda.bruna@izm.gov.lv
Pētījuma autori (autortiesību subjekti)	Gints Klāsons, Anda Laķe